

# Diffusionen av Bolagsverkets e-tjänst för elektroniska årsredovisningar i XBRL- format

## SAMMANFATTNING

---

<b>Titel:</b>	Diffusionen av Bolagsverkets e-tjänst för elektroniska årsredovisningar i XBRL- format
<b>Seminariedatum:</b>	2010-06-03
<b>Kurs:</b>	Magisteruppsats i Företagsekonomi, FÖA400, 15 hp
<b>Författare:</b>	Angelica Adolfsson, Malin Ståhl och Emma Ton
<b>Handledare:</b>	Esbjörn Segelod
<b>Nyckelord:</b>	XBRL, standardisering, diffusion, Bolagsverkets e-tjänst
<b>Syfte:</b>	<p>Syftet i denna uppsats är att undersöka vilka bakomliggande faktorer som påverkar eller kommer att påverka diffusionen av Bolagsverkets e-tjänst för elektroniska årsredovisningar i XBRL- format. Det uppnås genom att undersöka varför vissa privata aktiebolag väljer att använda Bolagsverkets e-tjänst för elektroniska årsredovisningar medan vissa andra än så länge valt att avstå. Genom att undersöka vilka konkreta för- och nackdelar som aktiebolag kan erhålla, genom att till Bolagsverket skicka in elektroniska årsredovisningar i XBRL- format, kan en mer djupgående bild av denna innovations nuvarande och framtida spridning presenteras.</p>
<b>Metod:</b>	<p>Utifrån undersökningens syfte valdes den kvantitativa metoden som genomfördes med en enkätundersökning på privata aktiebolag. Även en kvalitativ metod tillämpades genom telefonintervjuer med Bolagsverket, XBRL Sweden och eReport som komplement till enkätundersökningen.</p>
<b>Slutsatser:</b>	<p>De privata aktiebolag som använder Bolagsverkets e-tjänst för elektroniska årsredovisningar gör detta eftersom de uppfattar tjänsten som ett bättre alternativ än det traditionella pappersformatet. Även personliga kanaler i form av revisorer och redovisningskonsulter har visat sig vara en bidragande faktor till varför vissa bolag använder e-tjänsten. De bolag som inte använder e-tjänsten upplever inget behov av tjänsten eftersom de delegerar ut arbetet med årsredovisningen till externa parter. Dessutom är signering av årsredovisningen med e-legitimation och det låga utbudet av programvaror som stödjer XBRL – formatet, faktorer som får vissa bolag att inte använda e-tjänsten. Bolagsverkets e-tjänst medför fördelar som till exempel tids- och kostnadsbesparingar och snabbare godkännande/publicering av årsredovisningen. E-tjänsten förknippas även med vissa nackdelar som till exempel signering med e-legitimation och få bokslutsprogram som stödjer XBRL- formatet.</p>

## ABSTRACT

---

- Title:** Diffusion of the Swedish Companies Registration Office e-service for electronic annual reports in XBRL- format
- Seminar Date:** 2010-06-03
- Course:** Master thesis in Business, FÖA400, 15 Swedish Credits
- Authors:** Angelica Adolfsson, Malin Ståhl and Emma Ton
- Advisor:** Esbjörn Segelod
- Keywords:** XBRL, standardization, diffusion, Swedish Companies Registration Office e-service
- Purpose:** The purpose of this paper is to examine the underlying factors that affect or will affect the diffusion of the Companies Registration Office e-service for electronic annual reports in XBRL-format. This is achieved by examining why some Private limited liability companies choose to use the Swedish Companies Registration Office e-service for electronic annual reports, while others have so far chosen to abstain. By examining the practical advantages and disadvantages that can actually occur in the sending of electronic annual reports in XBRL- format, a more thorough picture of the spreading can be presented.
- Methodology:** Based on the study objective the quantitative method was chosen and a survey with private limited liability companies was conducted. Also a qualitative method has been applied by interviews with the Swedish Companies Registration Office, XBRL Sweden and eReport as a complement to the survey.
- Conclusions:** Those Private limited liability companies, who use the Swedish Companies Registration Office e-service for electronic annual reports, do so because they perceive the service as a better alternative than the traditional paper format. Also personal channels as accountants and accounting consultants have proven to be a contributing factor to why some companies use the e-service. Those companies who do not use the e-service experience no need for the service because they delegate the work with the annual report to external parties. In addition, the signing of the annual report with e-identification and a low supply of software that supports the XBRL – format, are other factors which make some companies not to use the e-service. The e-service brings benefits such as time- and cost savings and faster approval/publication of the annual reports. The e-service is also associated with some drawbacks such as signing with e-identification and few software programs supporting the XBRL – format.

## FÖRORD

Vi vill först och främst tacka vår handledare, Esbjörn Segelod för de synpunkter och handledning vi har fått under arbetets gång. Stort tack till Lars Rydell, Helene Ålund, Björn Rydberg och Lars Berglöf för all värdefull information och tid som de avvarade oss. Vi vill även tacka alla bolag som har visat intresse för vårt arbete och därmed tagit sig tid att besvara vår webbenkät. Slutligen vill vi tacka våra opponenter som har kommit med kritik och synpunkter på vår uppsats.

Eskilstuna, 2010-06-09

---

*Angelica Adolfsson*

*Malin Ståhl*

*Emma Ton*

# INNEHÅLLSFÖRTECKNING

<b>DEFINITIONER OCH FÖRKORTNINGAR</b> .....	1
<b>1. INLEDNING</b> .....	3
1.1 Bakgrund .....	3
1.2 Problemdiskussion.....	4
1.3 Syfte.....	5
1.4 Avgränsning.....	6
1.5 Målgrupp .....	6
<b>2. METOD</b> .....	7
2.1 Kvalitativ och kvantitativ metod .....	7
2.2 Datainsamling och tillvägagångssätt .....	7
2.2.1 Primärdata - enkätundersökning .....	7
2.2.2 Primärdata – Telefonintervjuer .....	9
2.2.3 Sekundärdata .....	10
2.3 Källkritik och metodkritik .....	11
2.4 Reliabilitet och validitet.....	11
<b>3. TEORETISK REFERENSRAM</b> .....	13
3.1. Vad är XBRL? .....	13
3.1.1 Fördelar med XBRL.....	13
3.1.2 Missuppfattningar kring XBRL .....	14
3.2 Elektroniskt inlämnande av årsredovisning till Bolagsverket .....	14
3.3 Standardisering .....	15
3.4 Diffusionsteori .....	16
3.4.1 Innovationer.....	17
3.4.2 Kommunikationskanaler .....	17
3.4.3 Tid .....	17
3.4.4 Sociala system .....	18
3.5 Slutsatser från teoretisk referensram .....	19
<b>4. ENKÄTUNDERSÖKNING OCH TELEFONINTERVJUER</b> .....	21
4.1 Bolag som använder e-tjänsten.....	21
4.1.1 Fördelar och nackdelar med Bolagsverkets e-tjänst .....	23
4.2 Bolag som inte använder e-tjänsten.....	25

4.3 Framtidsutsikter för Bolagsverkets e-tjänst .....	27
4.3.1 Införande av obligatoriskt användande av Bolagsverkets e-tjänst .....	29
<b>5. ANALYS</b> .....	30
5.1 Bolag som använder e-tjänsten .....	30
5.1.1 Fördelar och nackdelar med Bolagsverkets e-tjänst .....	31
5.2 Bolag som inte använder e-tjänsten .....	32
5.3 Framtidsutsikter för Bolagsverkets e-tjänst .....	35
5.3.1 Införande av obligatoriskt användande av Bolagsverkets e-tjänst .....	36
<b>6. SLUTSATSER</b> .....	38
6.1 Vidare studier .....	40
<b>LITTERATURFÖRTECKNING</b> .....	41

## **BILAGOR**

BILAGA 1 - Storleksguide över bolag som använder eller som har använt e-tjänsten .....	I
BILAGA 2 - Enkätfrågor .....	IV
BILAGA 3 - Intervjufrågor, Bolagsverket .....	VIII
BILAGA 4 - Intervjufrågor, eReport .....	XI
BILAGA 5 - Intervjufrågor, XBRL Sweden .....	XIII

## **FIGURFÖRTECKNING**

Figur 1. Innovationsupptagningsprocessen (kumulativ, S-formad kurva) .....	18
Figur 2. Hur de svarande fick kännedom om Bolagsverkets e-tjänst .....	22
Figur 3. Framtida användande av e-tjänsten .....	28

## **TABELLFÖRTECKNING**

Tabell 1. Urval enkätundersökning .....	8
Tabell 2. Urval telefonintervju .....	10
Tabell 3. Faktorer som kan eller kan komma att påverka diffusionen av Bolagsverket e-tjänst .....	19
Tabell 4. Skäl att använda Bolagsverkets e-tjänst .....	23
Tabell 5. Upplevda fördelar .....	24
Tabell 6. Skäl att inte använda Bolagsverkets e-tjänst .....	26
Tabell 7. Faktorer som har och kommer att påverka spridningen av e-tjänsten .....	36

## DEFINITIONER OCH FÖRKORTNINGAR

<i>Adoption</i>	I den här studien används adoption i betydelsen adoptera en innovation, det vill säga som synonym till att anamma/ta till sig.
<i>AICPA</i>	American Institute of Certified Public Accountants, (Lagerström, 2000).
<i>Datorplattform</i>	Datorplattform, även kallad operativsystem är grunden i ett datasystem. Till exempel Windows, Macintosh, Unix och Linux. (Webbprogrammering, i.d)
<i>Diffusion</i>	En modell som fokuserar på individer och organisationers beslutsfattande, där fokus ligger på adoption/icke adoption av bland annat produkter och idéer (Ashley, 2009).
<i>Diffusionsteorin</i>	Fokuserar på olika faktorer som påverkar om och när en innovation kommer adopteras (Rogers, 1995).
<i>FAR SRS</i>	Organisationen för revisions- och rådgivningsbranschen (FAR SRS, i.d).
<i>HTML</i>	Hyper Text Markup Language, är ett standardiserat sätt att märka ett dokument som kan publiceras på webben. Ett HTML dokument innehåller taggar som beskriver dess innehåll, vilket gör att informationen kan vara användbar för webbläsare. (XBRL International, c, n.d)
<i>IFRS</i>	International Financial Reporting Standards (Marton m. fl. 2008).
<i>K2</i>	Svenska företag delas in i fyra kategorier, där K2 främst består av mindre aktiebolag (Sundgren, Nilsson, & Nilsson, 2007).
<i>Privat aktiebolag</i>	Aktiebolag som till skillnad från de publika aktiebolagen inte har rätt att vända sig till allmänheten för kapitalanskaffning. Aktiekapitalet i de privata aktiebolagen måste uppgå till minst 100 000 kronor till skillnad från de publika aktiebolagen där aktiekapitalet måste uppgå till minst 500 000 kronor. (Hemström, 2007)
<i>Rate of adoption</i>	Den hastighet som en innovation adopteras av medlemmar i ett socialt system. Den mäts vanligen som antalet individer som

adopterar en ny idé under en specifik period som till exempel ett år. (Rogers, 1995)

<i>SEC</i>	Securities and Exchange Commission. Den amerikanska Finansinspektionen. (Rydberg och Thorling, 2009)
<i>SIE – standard</i>	Ett standardprogram som underlättar informationsbytet mellan olika bokföringsprogram, utvecklas av SIE- föreningen (SIE, i.d).
<i>SRF</i>	Sveriges Redovisningskonsulters Förbund (SRF, i.d).
<i>Standard</i>	En standard är en frivillig regel att följa och kan mer ses som olika råd om vad som bör eller inte bör göras (Brunsson och Jacobsson, 1998).
<i>Taggar</i>	Standardiserade beskrivningar av olika begrepp som möjliggör för alla slags applikationer att förstå innehållet i finansiella rapporter (Software AG, 2002).
<i>US GAAP</i>	United States Generally Accepted Accounting Principles (Marton m.fl. 2008)
<i>XBRL</i>	eXtensible Business Reporting Language. Standard som används för att lagra, överföra och presentera ekonomisk information. Det är en internationell standard som gör det möjligt att beräkna, distribuera och presentera ekonomisk information i alla slags IT-miljöer. (Precht, 2004a)
<i>XBRL International</i>	Ideell förening som arbetar för att utveckla XBRL- språket och främja införandet i världen (XBRL International, a, n.d).
<i>XBRL Sweden</i>	Ideell förening bildad utav FAR SRS och SRF och som arbetar med XBRL i Sverige (FAR info, 2004)
<i>XML</i>	XML är ett dataspråk särskilt anpassat för webbtjänster som möjliggör att information kan förstås/läsas av datorer (ÅF Infraplan, 2008).



# 1. INLEDNING

---

## 1.1 Bakgrund

Under de senaste åren har flera företagsskandaler förekommit i USA där bland annat Enron blev uppmärksammas på grund av oegentligheter i redovisningen. Till följd av dessa skandaler ställs det allt högre krav på informationstillgängligheten samt jämförbarheten av redovisningen. Detta har lett till att regelverken för hur finansiell rapportering ska ske har reviderats och fått en ny utformning i syfte att säkerställa att det finansiella innehållet verkligen är sakligt rättvisande. (Östberg, 2008) Vid företagsrapportering ligger stort fokus ofta på *vad* som rapporteras. På senare tid har även frågan om *hur* denna information rapporteras växt sig allt starkare. (Willis, Tesnière och Jones, 2002) I samband med dessa förändringar i regelverken för finansiell rapportering har det vuxit fram ett globalt regelverk för elektronisk hantering av finansiell information – XBRL, eXtensible Business Reporting Language. (Östberg, 2008) XBRL är en standard som används för att lagra, överföra och presentera ekonomisk information (Precht, 2004a).

Upphovsmannen till XBRL är den amerikanska revisorn Charles Hoffman som 1998 började experimentera med att utveckla prototyper för finansiell rapportering i XML-format (Precht, 2004b). Hoffman presenterade sin idé för AICPA som en alternativ metod att presentera finansiell information på. AICPA blev imponerade och bildade 1999 en grupp som skulle ansvara för den fortsatta utvecklingen. (Pollack och Papiernik, 2001) I gruppen ingick bland annat Microsoft och de stora revisionsbyråerna KPMG, Deloitte, Ernst & Young och PricewaterhouseCoopers (Precht, 2004b). Idag heter organisationen XBRL International som består av ungefär 550 företag och organisationer världen över. De är en ideell förening som arbetar för att utveckla XBRL-språket och främja införandet. (XBRL International, a, n.d) Arbetet med XBRL i Sverige leds av den ideella föreningen XBRL Sweden. Föreningen bildades av FAR och SRS (numera FAR SRS) och SRF, tillsammans ska de utveckla en svensk XBRL standard som möjliggör elektronisk finansiell rapportering och främja införandet i Sverige. (FAR info, 2004)

Ett flertal länder har redan infört obligatoriskt användande av XBRL vid finansiell rapportering. Sedan år 2004 har SEC, den amerikanska Finansinspektionen erbjudit företag att rapportera in XBRL-baserade rapporter. SEC kunde tidigt konstatera stora tids- och ekonomiska vinster med detta rapporteringssätt. (Precht, 2004b) År 2009 infördes ett obligatoriskt användande för samtliga banker i USA att skicka in sina kvartals- och årsrapporter i XBRL-format till SEC. Sedan 2009 råder även obligatorisk användande av XBRL-rapportering för vissa företag i länder som till exempel Spanien, Italien, Frankrike och Indien. (Rydberg och Thorling, 2009) I Sverige har arbetet med XBRL resulterat i att Bolagsverket sedan 1 juli 2006 erbjudit tjänsten elektronisk ingivning av årsredovisningar. Om årsredovisningen inte skickas elektroniskt måste den skannas och överföras till ett register hos Bolagsverket vilket tar tid och kostar mycket pengar. (Precht, 2007)

Produktion, distribution och konsumtion av finansiell och icke-finansiell information förknippas idag med höga kostnader. Det är en resurskrävande och tidsödande process som innebär att information ska överföras från olika datasystem som ofta inte ens stödjer samma format. Då tillkommer en process av att antingen göra informationen kompatibel med andra datasystem eller att återinmata informationen manuellt i de andra systemen vilket ökar risken för fel i informationen. (Rydberg och Thorling, 2009) Inkompatibla system minskar användbarheten och det saknas ofta exakt och entydig information från företagen. Detta har lett till att företagens intressenter som till exempel investerare och tillsynsmyndigheter efterfrågar bättre och effektivare kommunikation från företagen. XBRL utvecklades för att kunna möta dessa krav. Det är ett teknologiskt verktyg som hjälper företag att dela sin finansiella information över Internet. (Willis, Tesnière och Jones, 2002)

Teknologiska framsteg har revolutionerat sättet på hur information utbyts mellan företag och hur affärer utförs. Digital kommunikation är ett snabbare, billigare och mer effektivt sätt att nå en global publik än det traditionella pappersformatet. Internet gör det möjligt att transportera information snabbt och lätt runtom hela världen, eftersom informationen är tillgänglig vid alla tidpunkter och platser för de som har tillgång till Internet. Även om Internet har revolutionerat sättet att kommunicera på, saknas det ett konsekvent sätt att hämta och analysera informationen som presenteras av företagen (ibid.). Problemet är att informationen som levereras via Internet inte kan bearbetas direkt av mottagarens programvara. Informationen kan inte automatiskt separeras för en datoriserad analys, utan måste först omarbetas för att accepteras av den egna programvaran. Detta innebär att informationen som erhållits via Internet behandlas som ett vanligt pappersdokument som måste omvandlas till ett format som den datorns programvara kan förstå. (KPMG, 2008) Det är svårt och tidskrävande att hämta och bearbeta finansiell information innan den kan användas för analyser. En enkel uppgift som att till exempel hämta information om investeringar i Sveriges hundra största verkstadsbolag för ett visst år, kan ta flera dagar innan själva analysarbetet kan börja. (Lagerström, 2000)

## **1.2 Problemdiskussion**

Tidigare litteratur och artiklar är till största del inriktade mot att förklara vad XBRL är och hur det fungerar. Det finns även mycket skrivet om vilka fördelar den nya standarden förväntas innebära för företagen och dess intressenter. Även implementeringen av XBRL i andra länder som till exempel USA, Spanien, Frankrike med flera belyses. Men desto mindre finns det skrivet om standardiseringen av XBRL i Sverige. XBRL framställs i litteraturen som en standard som kan skapa stora fördelar, men det finns väldigt lite skrivet om eventuella nackdelar.

XBRL är på god väg att bli ett standardiserat dataspråk för finansiell rapportering då flertalet länder redan infört obligatorisk användande. Vi tror dock att XBRL än så länge är ett relativt okänt ämne här i Sverige som behöver belysas för att svensk redovisning inte ska hamna efter i utvecklingen. Privata aktiebolag har sedan 1 juli 2006 möjlighet att lämna in elektroniska årsredovisningar i XBRL-format till Bolagsverket. Idag nästan fyra år efter införandet, är det

enligt Bolagsverket 83 privata aktiebolagen som har utnyttjat denna möjlighet (Se bilaga 1). I Sverige finns det flera hundratusen privata aktiebolag men endast ett mycket begränsat antal av dessa har valt att skicka in elektroniska årsredovisningar. Vad beror detta på?

Bolagsverket genomförde en enkätundersökning år 2008 bland revisorer angående Bolagsverkets e-tjänst. Det framkom att 93 procent av revisorerna känner till tjänsten men att kunskapen kring det praktiska arbetet fortfarande är lågt. En liknande undersökning har även genomförts på redovisningskonsulter. (Ålund, 2009) Vi vill därför lägga fokus på de privata aktiebolagen och utifrån bland annat diffusionsteorin undersöka vad det är som gör att vissa bolag har valt att använda e-tjänsten medan andra väljer att avstå. Diffusionsteorin kan förklara vilka faktorer som påverkar diffusionen, det vill säga spridningen av e-tjänsten. De framkomna resultaten skulle vara givande för Bolagsverket och XBRL Sweden som kan ta del av undersökningen för det fortsatta främjandet av XBRL. Dessutom vore det intressant att undersöka vilka för- och nackdelar de bolag som faktiskt använt sig av tjänsten har upplevt. De bolag som ännu inte använder tjänsten kan ta del av denna information för att få konkreta bevis på vilka fördelar som faktiskt kan uppnås, men även eventuella nackdelar som kan vara förknippade med XBRL- rapportering.

Den huvudsakliga problemfrågan i uppsatsen blir därmed:

- Vilka är de bakomliggande faktorerna som påverkar och kommer att påverka diffusionen av Bolagsverkets e-tjänst för elektroniska årsredovisningar i XBRL-format?

För att kunna besvara denna forskningsfråga behöver vi besvara följande tre delfrågor:

- Varför väljer vissa privata aktiebolag att använda Bolagsverkets e-tjänst för att skicka in elektroniska årsredovisningar?
- Varför väljer vissa privata aktiebolag att inte använda Bolagsverkets e-tjänst för att skicka in elektroniska årsredovisningar?
- Vilka konkreta för- och nackdelar har de privata aktiebolag som tillämpat e-tjänsten upplevt som en följd av att skicka in elektroniska årsredovisningar?

### **1.3 Syfte**

Syftet i denna uppsats är att undersöka vilka bakomliggande faktorer som påverkar eller kommer att påverka diffusionen av Bolagsverkets e-tjänst för elektroniska årsredovisningar i XBRL-format. Det uppnås genom att undersöka varför vissa privata aktiebolag väljer att använda Bolagsverkets e-tjänst för elektroniska årsredovisningar medan vissa andra än så länge valt att avstå. Genom att undersöka vilka konkreta för- och nackdelar som aktiebolag kan erhålla, genom att till Bolagsverket skicka in elektroniska årsredovisningar i XBRL-format, kan en mer djupgående bild av denna innovations nuvarande och framtida spridning presenteras.

## 1.4 Avgränsning

XBRL har många användningsområden men vi har valt att avgränsa oss till hur standarden kan användas vid elektronisk inlämning av årsredovisningar till Bolagsverket. Detta på grund av att det är ett aktuellt användningsområde av XBRL i Sverige idag och att denna e-tjänst redan finns tillgänglig hos Bolagsverket. Eftersom Bolagsverket e-tjänst idag endast är tillgänglig för privata aktiebolag kommer undersökningen att begränsas till ett urval av just dessa bolag.

Vi har valt att inte fördjupa oss i den tekniska delen av hur XBRL är uppbyggt och fungerar eftersom vi anser att det inte är relevant för arbetet och den valda målgruppen. För de som är intresserade av XBRLs tekniska delar hänvisar vi främst till upphovsmannen Charles Hoffmans böcker och artiklar. Vi rekommenderar bland annat boken *XBRL for dummies* (2010), skriven av Hoffman och Watson Apneseth.

## 1.5 Målgrupp

Vår främsta målgrupp är Bolagsverket och XBRL Sweden eftersom vår studies resultat kan bidra till deras arbete med främjandet av Bolagsverkets e-tjänst i XBRL-format i Sverige. I och med vår studie kan Bolagsverket och XBRL Sweden få bekräftelse på tidigare kända faktorer som påverkar användandet av e-tjänsten. Även nya faktorer kan framkomma genom vår undersökning, vilket vår målgrupp kan använda för att öka spridningsprocessen. Vi vänder oss även till privata aktiebolagen som vill erhålla mer grundläggande kunskap om XBRL och Bolagsverkets e-tjänst och de fördelar samt nackdelar som kan uppstå.

En tidigare undersökning gjord år 2008 anger att kunskapen kring det praktiska arbetet är lågt hos revisorerna. Vi vänder oss därför även till revisorer eftersom vår undersökning kan bidra med ökad kunskap och förståelse i revisionsbranschen. Slutligen vänder vi oss till de programvaruleverantörer vars produkter stödjer XBRL-formatet, och som genom vår studie kan erhålla kännedom om hur stor efterfrågan av deras produkter är i dagsläget.

## 2. METOD

---

Kapitlet beskriver på vilket sätt den kvalitativa och den kvantitativa metoden har använts. Vidare redogörs för insamling av data från enkätundersökningen och telefonintervjuerna samt tillvägagångssätt vid urval. Slutligen redogörs för den kritik som kan riktas mot studien.

### 2.1 Kvalitativ och kvantitativ metod

Utifrån undersökningens syfte kan det väljas mellan kvalitativa eller kvantitativa metoder men även en kombination utav dessa. För att skapa en större bredd och ett större djup i studien har vi därmed valt att använda oss utav båda. (Holme och Solvang, 1997) Dessa två metoder kan stärka varandra med sina respektive för- och nackdelar. Vi ville undersöka de bakomliggande faktorerna till varför vissa bolag använder sig av e-tjänsten och andra inte. Därför har vi valt att först och främst utgå från den kvantitativa metoden, vilket innebär att informationen kommer att mätas eller värderas numeriskt (Björklund och Paulsson, 2003).

Den kvantitativa metoden ger oss det omfång i studien som vi söker, medan den kvalitativa metoden i vårt fall ses som en uppföljning av den kvantitativa undersökningen. Vi vill med hjälp av telefonintervjuer inkludera kvalitativ information som ett tillägg till den kvantitativa. (Holme och Solvang, 1997)

### 2.2 Datainsamling och tillvägagångssätt

I studien har både primära och sekundära källor använts. Eftersom studiens resultat grundar sig på information insamlad genom enkäter anses denna tillsammans med insamling av data genom telefonintervjuer utgöra de primära källorna. Sekundära källor i denna studie består av tillgänglig och bearbetad information i form av böcker och artiklar som nedtecknats i annat syfte än denna studie. (ibid.)

#### 2.2.1 Primärdata - enkätundersökning

Studiens huvudsakliga primära data utgörs av enkätundersökningar som genomfördes på ett antal privata aktiebolag. För att ge en så nyanserad bild som möjligt av e-tjänstens spridning har inkluderats bolag som använder och inte använder sig av e-tjänsten. I Sverige finns det ett stort antal privata aktiebolag och för att kunna göra ett urval av dessa ombads Bolagsverket om hjälp. De bidrog med listor över både de bolag som använder e-tjänsten och bolag som har valt att avstå. Urvalet kan sammanfattas i tabell 1.

Listan över de bolag som har använt e-tjänsten inkluderar samtliga bolag som har använt tjänsten och de finns spridda över hela Sverige. Medan den andra listan bestod av bolag från enbart Stockholmsområdet, som erhöles genom ett obundet slumpmässigt urval från Bolagsverket. Ett obundet slumpmässigt urval innebär att alla enheter i populationen har lika stor chans att komma med i urvalet, där det vanligaste tillvägagångssättet är att låta en dator generera slumpmässiga tal. (Holme och Solvang, 1997). Just detta tillvägagångssätt har

tillämpats i denna studie, då Bolagsverket via en dator slumpmässigt valde ut företagen i Stockholmsområdet.

Urvalet gjordes endast i Stockholmsområdet för att underrätta för Bolagsverket. Innan bolagen kunde kontaktas genomfördes en Internetsökning av bolagens organisationsnummer för att finna telefonnummer och övriga kontaktuppgifter. Utifrån listorna skedde inledningsvis ett bortfall i båda populationerna på grund av att vissa av bolagen trätt i likvidation och att en del av bolagen saknade kontaktuppgifter. Efter det första bortfallet för de bolag som inte använder e-tjänsten gjordes ett systematiskt urval där vartannat bolag på listan valdes ut. Ett systematiskt urval innebär att man väljer ut en startpunkt och därefter ett förutbestämt intervall, till exempel vart tionde objekt (SCB, 2008). Genom att göra ett systematiskt urval kunde en stor spridning från hela populationen fås. Resterande bolag inom de två populationerna har kontaktats per telefon för att komma i kontakt med rätt svarspersoner för enkäten. Återigen skedde ett bortfall i form av bolag som inte kunde nås och bolag som valde att avstå från att delta i undersökningen. Dessutom valdes vissa bolag bort eftersom de företräddes av en och samma person, därmed kunde undvikas att denna persons åsikter räknades med flera gånger.

Totalt sett har 152 stycken privata aktiebolag kontaktats per telefon för att ombes delta i vår enkätundersökning, där sammanlagt 54 stycken bolag som besvarade enkäten. Det innebär att vi för den totala populationen har en svarsfrekvens på cirka 36 procent. För de bolag som använder eller har använt Bolagsverkets e-tjänst för elektroniska årsredovisningar är svarsfrekvensen cirka 31 procent, och för de bolag som inte använt e-tjänsten är den cirka 39 procent.

**Tabell 1. Urval enkätundersökning**

	Bolag som använder tjänsten	Bolag som inte använder tjänsten
Ursprunglig population	83	201
Urval	Hela populationen Hela Sverige	Obundet slumpmässigt urval Stockholmsområdet
Bortfall innan kontakt med bolagen	19	25
Urval	Hela återstående populationen	Systematiskt urval
Återstående population	64	88
Bolag som ville delta	30	37
Bolag som avstod	17	38
Bolag som inte kunnat nås	17	12
Totalt antal svarande	20	34

Källa: egenarbetad tabell

Vid distributionen av enkäten har valts en Internetbaserad enkätundersökning. Med detta tillvägagångssätt kunde en stor mängd information samlas in med en relativt liten manuell arbetsinsats. Respondenternas svar registrerades automatiskt vilket innebär att processen av att manuellt ställa samman samtliga inkomna svar har kunnat undgås. På så sätt eliminerades risken av att någon eller några respondenters svar av misstag inte inkluderades i det slutliga resultatet. Tillvägagångssättet innebar att respondenterna kunde svara på enkäten i lugn och ro inom den utsatta svarstiden, vilket har kunnat öka svarsfrekvensen. Enkäten konstruerades i en gratisversion på företaget Survey Monkeys hemsida. Företaget är världsledande inom webbaserade enkätlösningar och har miljontals kunder i form av företag, organisationer och privatpersoner världen över (Survey Monkey, 2009). Kännedomen om detta program erhöles via ett diskussionsforum på Blackboard. Inledningsvis gjordes en testversion av enkätundersökningen för att säkerställa programmets kapacitet. Därefter skickades via e-post en länk till enkäten ut till respondenterna som ombads besvara enkäten inom åtta arbetsdagar.

Tanken har varit att konstruera en enkät som ska vara lättbegriplig. Genom att låta enkäten innehålla få frågor ökade det chansen att respondenten skulle besvara frågorna. (SCB, 2008). Det har använts främst slutna frågor eftersom en tanke fanns att fler respondenter då skulle ta sig tid och svara på enkäten. Men det har även inkluderats vissa öppna frågor där respondenterna själva har kunnat fylla i med egna ord om de givna alternativen inte varit tillräckliga. (McBurney och White, 2007) Vi anser därmed att kombinationen slutna och öppna frågor bäst klarlägger vår frågeställning. I bilaga 2 återfinns enkätfrågorna och motiveringar till dessa.

Vid bearbetningen av de inkomna enkätsvaren har det använda programmet Survey Monkey varit till stor hjälp. Det underlättade bearbetningen på sådant sätt att det automatiskt sammanställde de inkomna svaren och redovisade dessa i en procentuell fördelning. Utifrån detta har vi sedan på ett enkelt sätt kunnat sammanställa resultatet i olika Excel - diagram.

### **2.2.2 Primärdata – Telefonintervjuer**

Som tidigare nämnts har vi valt att genomföra intervjuer som ett komplement till vår enkätundersökning. Vår huvudsakliga forskningsfråga i denna studie är att undersöka de bakomliggande faktorerna som påverkar spridningen av Bolagsverkets e-tjänst för elektroniska årsredovisningar i XBRL- format. Utifrån detta var det ett självklart val att vi ville inkludera de organisationer som är ansvariga för denna utveckling, nämligen XBRL Sweden och Bolagsverket. Eftersom en väldigt liten mängd sekundärdata har kunnat påträffas kring de eventuella nackdelarna och svårigheterna med XBRL, har vi även valt att intervjua en respondent på företaget eReport som har stor kännedom kring detta. Inledningsvis besökte vi de olika organisationernas hemsidor för att kunna finna de mest lämpliga respondenterna. Därefter tog vi kontakt med dessa via e-post där vi gav en kort presentation om oss och vår studies syfte. I ett av fallen blev vi hänvisade till en annan person eftersom denne ansågs mer lämpad att besvara vår frågeställning. Efter en tids kontakt via e-post kunde tid och datum för intervjuerna bekräftas antingen via e-post eller via telefon. I tabell 2 ges en sammanfattning över de utvalda respondenterna, tidpunkt samt samtalstid för respektive intervju.

**Tabell 2. Urval telefonintervju**

Helen Ålund	Enhetschef, Bolagsverket	3 maj 2010	30 min
Lars Berglöf	Senior advisor, eReport	4 maj 2010	25 min
Björn Rydberg	Ordförande, XBRL Sweden	10 maj 2010	50 min

Källa: egenarbetad tabell

En intervju kan genomföras på flera olika sätt. Frågorna kan bestämmas i förväg och ställas i en förbestämd ordning vilket kallas en strukturerad intervju. Vi har valt att använda oss av en alternativ intervjuform, nämligen semistrukturerad intervju. Därmed kunde vi utgå från några förutbestämda ämnesområden men ändå ha möjligheten att komplettera med nya frågor under intervjuens gång utifrån respondentens svar och reaktioner. (Björklund och Paulsson, 2003) Eftersom intervjuerna är ett komplement till enkätundersökningen har vi främst konstruerat intervjufrågorna utifrån resultatet från enkätundersökningen. I bilaga 3, 4 och 5 återfinns frågorna samt motiveringar till dessa. På grund av tidsbrist och för långa avstånd har intervjuerna genomförts via telefon. För att undvika eventuella missförstånd har en skriftlig sammanställning av intervjuerna skickats till respondenterna via e-post för godkännande.

### 2.2.3 Sekundärdata

Insamlingen av sekundärdata har skett kontinuerligt under studieperioden där vi har utgått från vår problemformulering för att välja ut informationen som skulle ingå. Litteratur som vi har använt är böcker, artiklar samt övrig information hämtad från Internet. Utgångspunkten har varit information publicerad av XBRL International, XBRL Sweden och Bolagsverket som ger goda baskunskaper. Vi har därefter kompletterat med information från såväl rapporter gjorda av de stora revisionsbyråerna samt artiklar tillgängliga i databaser på Mälardalens Högskola.

Sökningen i databaser har skett i databaserna ELIN, Emerald samt FAR SRS Komplet och de sökord vi använt oss utav i olika kombinationer på engelska är: XBRL, XBRL – standardization, diffusion, diffusion – Rogers, XBRL- negative, XBRL- effects och XBRL- disadvantages. Böcker som använts i studien har vi sökt efter och lånat på Mälardalens Högskolas bibliotek.

För att kunna besvara vår problemformulering har vi även valt att inkludera litteratur och artiklar kring standarder och diffusionsteori. Tanken var att vi utifrån dessa teorier skulle kunna beskriva varför vissa individer och organisationer är snabbare på att adoptera en ny idé eller en produkt än andra. Beskrivningen av standarder och standardisering utgår nästan uteslutande från Brunsson och Jacobssons bok, *Standardisering*. Denna valdes ut utifrån rekommendationer från en av våra lärare samt att det är en välciterad bok i tidigare uppsatser. För att beskriva diffusionsteorin utgick vi från den mest välkända forskaren inom området, nämligen Everett Rogers. Vi har använt oss av hans välkända bok *Diffusion of innovations* men även artiklar av andra författare som hänvisar till Rogers.



Genom att använda sekundärdata i vår beskrivning av XBRL, standarder och diffusionsteorin har vi utvecklat förståelsen för problemet samt ökat tillförlitligheten i vår studies resultat. Detta eftersom tidigare undersökningar blir sekundärdata för oss som vi sedan kan jämföra med vår primärdata. (Christensen, Engdahl, Gräas och Haglund, 2001)

### **2.3 Källkritik och metodkritik**

Sekundärdata har ofta tagits fram i ett annat syfte än till just denna studie och vi är därmed medvetna om att litteraturen kan vara vinklad eller inte heltäckande (Björklund och Paulsson, 2003). Informationen som är hämtad från Bolagsverkets hemsida, XBRL International och XBRL Sweden kan därmed vara vinklad åt att framhäva en positiv bild av XBRL och Bolagsverkets e-tjänst. Eftersom det har varit svårt att finna sekundära källor som nämner nackdelar om e-tjänsten, har vi fått förlita oss på vår primära data som belyser några nackdelar. Källor som vi ansett har verkar tvivelaktiga har uteslutits. För att ytterligare minska risken för att få en alltför positiv bild av XBRL och Bolagsverkets e-tjänst, har vi tagit med både för- och nackdelar med standarden i vår studie.

Kritik kan även riktas mot att det är svårt att uppnå en tillräckligt hög svarsfrekvens från de tillfrågade genom enkätundersökningar. På grund av att en del bolag trätt i likvidation samt vissa kontaktuppgifter inte kunnat erhållas valde vi bort dessa bolag, vilket har minskat antalet möjliga svaranden. För att uppnå en hög svarsfrekvens har vi försökt konstruera en enkät som inte kräver mycket av respondenternas tid. Vidare har vi innan enkäterna skickats ut tagit kontakt med respondenterna via telefon. Detta anses vara ett effektivt sätt att öka svarsfrekvensen på som ofta dessutom leder till snabbare svar. (Arbnor och Bjerke, 1994) Dessutom har vi några dagar innan sista svarsdagen skickat ut ett påminnelseutskick för att eventuellt öka svarsfrekvensen ytterligare.

Kritik kan riktas mot att endast 54 av de totalt 152 stycken bolagen har deltagit i vår undersökning. Vi är medvetna om att vårt urval består av bortfall som antingen beror på att företagen inte vill medverka eller att vi inte kunnat komma i kontakt med dem. Det innebär att de som svarat inte representerar hela populationen. (Christensen, Engdahl, Gräas och Haglund, 2001) Genom att ta med respondenter som representerar såväl användare och icke användare av Bolagsverkets e-tjänst, anser vi att populationen blir representativ och att en tillräckligt hög svarsfrekvens har uppnåtts.

### **2.4 Reliabilitet och validitet**

Det ställs olika krav på informationen i ett arbete för att den ska anses vara pålitlig (reliabel) och giltig (valid). Reliabilitet avser äktheten och exaktheten av en mätning och i vilken utsträckning det blir samma resultat vid upprepande mätningar. Därmed kan man säga att reliabiliteten bestäms utifrån noggrannhet i insamling och bearbetning av information. Genom att använda programmet Survey Monkey för Internetbaserade enkäter eliminerade vi risken för att någon eller några respondenters svar av misstag inte skulle komma med eftersom de registrerades automatiskt. Innan vi skickade ut enkätundersökningen till bolagen, säkerställde

vi programmets kapacitet och frågornas utformning. Detta gjordes genom att vi själva och bekanta genomförde en testgenomgång av enkäten. Dessutom har en skriftlig sammanställning av telefonintervjuerna skickats till respondenterna för godkännande och där respondenten har fått möjlighet att förtydliga sina svar. Validiteten bestäms utifrån vad vi mäter och om det faktiskt är det som var avsett att mätas. För att uppnå hög validitet har vi noga tänkt igenom och diskuterat vilka frågor som ska inkluderas i enkäten och i intervjuerna. Vid enkäten och intervjuerna har vi försökt att konstruera tydliga och icke ledande frågor som ryms inom ramen för vår studies syfte. (Björklund och Paulsson, 2003)

## 3. TEORETISK REFERENS RAM

---

Kapitlet inleds med en introduktion av XBRL och Bolagsverkets e-tjänst för elektroniska årsredovisningar, för att kunna ge läsaren grundläggande kunskap om den nya standarden. Därefter ges en beskrivning av standardisering och diffusionsteori som kan förklara spridningen av en ny idé eller produkt. Med dessa två teorier kan vi beskriva varför vissa individer och organisationer snabbare tar till sig en innovation än andra.

### 3.1. Vad är XBRL?

XBRL är en standard som möjliggör elektronisk överföring av finansiell information och är särskilt anpassad för information i affärsrapporteringar (Rydberg och Thorling, 2009). Standarden är en kombination av teknologi och redovisningstermer som möjliggör att finansiell information blir läsbar för både människor och datorer (Willis, Tesnière och Jones, 2002). XBRL baseras på språkstandarden XML som innebär ett nytt sätt att koda data på (Lagerström, 2000). Nyheten med XBRL är att information inte längre hanteras som ett textblock som på hemsidor eller i PDF-filer med flera. Informationen förses istället med taggar som gör den läsbar för datorer. XBRL taggar data med standardiserade beskrivningar vilket gör det möjligt för andra applikationer att förstå innehållet av den specifika informationen i de finansiella dokumenten. Till exempel när data taggas som en intäkt möjliggör det för XBRL-applikationer att känna igen begreppet och även förstå innebörden av det. Efter det kan innehållet i en XBRL-rapport automatiskt identifieras av programvaror för att välja ut, analysera och lagra information som önskas. Informationen kan utbytas mellan olika system och presenteras på många olika sätt. (Rydberg och Thorling, 2009)

Syftet med XBRL kan sägas bestå av dessa punkter:

- Förenklade vid framtagning av finansiella rapporter i företag
- Högre kvalitet i rapporternas information
- Informationen kan göras till färskvara med kort tid mellan produktion och konsumtion.
- Skapa information från ett företag avseende en period fullt jämförbar med information från andra företag och för andra perioder (Östberg, 2008)

#### 3.1.1 Fördelar med XBRL

Finansiell data i icke-utbytbara format som till exempel HTML, Excel och PDF är lika användbara som vanliga papperskopior när det gäller att dela data mellan olika applikationer och användare av olika datorplattformar. XBRL löser detta problem genom att tillåta utbyte av enhetlig finansiell information mellan olika datasystem och mjukvaruapplikationer. Med XBRL kan en organisation generera många olika varianter av format och rapporter men behöver endast mata in data en gång. Tanken är att information ska lagras och organiseras i en XBRL-server eller databas som sedan effektivt kan leverera informationen till andra applikationer och format. När väl ett XBRL-dokument existerar kan det användas av alla programvaror som stödjer XBRL. (Software AG, 2002)

Standarden XBRL möjliggör stora kostnadsbesparingar och är ett snabbare och mer tillförlitligt sätt att hantera data på. Kvaliteten på informationen ökar vilket i sig leder till bättre analys och beslutsfattande. XBRL innebär att företagen kan spara tid och minska kostnaderna för manuella processer vid inmatning och återinmatning av data. Större fokus kan istället läggas på analyser av informationen. Till exempel kan det tidigare ha tagit flera timmar att söka rätt på särskild information som nu kan erhållas på en hundradels sekund med hjälp av XBRL. (XBRL International, b, n.d)

Fördelarna med XBRL kan sammanfattas enligt dessa punkter:

- Tillförlitligare sätt att hantera data på, vilket leder till ökad kvalitet
- Kostnadsbesparingar då effektivisering sker i arbetsprocessen
- Informationen behöver endast inmatas en gång, vilket minskar inmatningsfel
- Bättre analyser av information på grund av effektivare informationssökning
- Mer lättillgänglig information
- Större fokus på analyser av information

### **3.1.2 Missuppfattningar kring XBRL**

En av de mest vanliga missuppfattningarna kring XBRL är att användare av affärsinformation behöver lära sig de tekniska delarna kring standarden vilket kan vara en avskräckande faktor till dess användande. När Internet och e-poster fortfarande ansågs som nytt behövde användarna lära sig hur de navigerar på Internet och hur e-post kan skickas. Men det innebar inte att de behövde lära sig hur en hemsida är uppbyggd och dess tekniska infrastruktur. På samma sätt behöver användare av XBRL inte veta hur det fungerar rent tekniskt. Programvaruleverantörernas uppgift är att utveckla användarvänliga programvaror som döljer den tekniska komplexiteten av XBRL. (Hoffman och Watson, 2010) För närvarande finns tre stycken programvaruleverantörer i Sverige som erbjuder programvaror som stödjer XBRL-formatet:

- Kapell - Öhrlings Pricewaterhouse Coopers
- Visma Bokslut – Visma
- F.R.I.D.A - eRapport. (XBRL Sweden, a, i.d)

## **3.2 Elektroniskt inlämnande av årsredovisning till Bolagsverket**

Bolag har sedan 1 juli 2006 möjlighet att skicka in räkenskapshandlingar till Bolagsverket i elektronisk form. Räkenskapshandlingarna avser årsredovisning, revisionsberättelse och ett fastställandeintyg som ska upprättas i den internationella rapporteringsstandard XBRL. (XBRL Sweden, b, i.d) E-tjänsten är i nuläget endast tillgänglig för privata aktiebolag.

Bolagsverkets e-tjänst medför flera fördelar för bolagen. För det första behöver inte bolagens styrelsemedlemmar fysiskt vara på plats för att kontrollera och underteckna årsredovisningen. Detta kan göras vartsomhelst i världen förutsatt att det finns tillgång till Internet och en e-legitimation. En annan fördel är att vanliga fel i årsredovisningar kan undvikas med hjälp av e-tjänstens automatiska kontroll. Felaktiga årsredovisningar kan leda till förseningsavgifter för bolagen, vilket e-tjänsten kan reducera genom att direkt visa om det finns några fel i

rapporten. Dessa fel kan omedelbart åtgärdas och därmed kan årsredovisningen snabbare godkännas och offentliggöras. (Bolagsverket, 2007)

Det elektroniska inlämnandet sparar pengar och ökar tillförlitligheten eftersom informationen inte behöver bearbetas eller omarbetas (Precht, 2007). I en rapport av ÅF Infraplan, på uppdrag av Bolagsverket och XBRL Sweden, framgår att Bolagsverkets e-tjänst skulle kunna innebära besparingar för samhället på upp till 2 miljarder kronor om året. Detta motsvarar cirka 2300 arbetstillfällen per år. Det är inte bara Bolagsverket som skulle göra stora kostnadsbesparingar, utan även företagen själva, Skatteverket, banker, analytiker och investerare med flera. (ÅF Infraplan, 2008)

Vid elektroniskt inlämnande av årsredovisning till Bolagsverket kan de privata aktiebolagen välja mellan två tillvägagångssätt; helt elektronisk ingivning eller ingivning baserad på ett signerat pappersoriginal. Vid det första tillvägagångssättet laddar bolaget upp årsredovisningen i XBRL-format i e-tjänsten. Därefter meddelas styrelsen via e-post om att årsredovisningen är klar att signeras, varefter styrelseledamöterna loggar in med sina respektive e-legitimationer och signerar. När styrelsen har signerat meddelas revisorn via e-post att även denne kan logga in med sin e-legitimation, för att ladda upp revisionsberättelsen i XBRL-format och sedan signera denna. Det alternativa tillvägagångssättet innebär att det finns en reviderad och signerad årsredovisning, samt signerad revisionsberättelse i pappersoriginal som grund. (Rydberg och Thilstedt, 2010) Årsredovisningen lämnas in som en avskrift, vilket innebär att årsredovisningen och revisionsberättelsen redan är undertecknad på ett pappersoriginal. Den avskrift som lämnas in är en kopia av det redan undertecknade dokumentet. Årsredovisningen och revisionsberättelsen laddas upp i XBRL-format, precis på samma sätt som vid det helt elektroniska ingivandet. Skillnaden och fördelen med detta tillvägagångssätt är att det endast är en styrelseledamot eller den verkställande direktören som behöver logga in i e-tjänsten med sin e-legitimation och att inte heller revisorn behöver signera revisionsberättelsen elektroniskt. (Bolagsverket, a, i.d)

### **3.3 Standardisering**

En standard är ”ett dokument upprättat i samförstånd och fastställt av erkänt organ, som för allmän och upprepad användning ger regler, vägledning eller egenskaper för aktiviteter eller deras resultat, i syfte att nå största möjliga reda i visst sammanhang” (Brunsson och Jacobsson, 1998, sid 17). Standarder kan alltså beskrivas som olika slags regler till andra om vad de bör eller inte bör göra i vissa situationer. I de flesta fall är standarder en underlättnings i samarbete och samordning som är till alla personers fördel. Standarderna leder ofta till kompatibilitet som innebär att olika lösningar blir förenliga med varandra. (Brunsson och Jacobsson, 1998)

XBRL är inte en ny redovisningsstandard, utan ett standardspråk där befintliga standards som till exempel US GAAP och IFRS kan integreras och formuleras (Willis, Tesnière och Jones, 2002). Standarder ska inte förväxlas med direktiv. En standard är en frivillig regel att följa och kan mer ses som olika råd om vad som bör eller inte bör göras. Inga sanktioner riskeras

ifall en standard inte efterlevs. Direktiv är däremot tvingande regler som syftar till att tvinga till handling, vilket ofta leder till olika slag av sanktioner ifall reglerna inte följs. Men även om standarder påstås vara frivilliga, kan den bli tvingande om ett direktiv innehåller en hänvisning till en standard som måste följas. En standards genomslagskraft beror inte enbart på standardiserarnas makt och auktoritet, utan även på om de tilltänka mottagarna anser att det ligger i deras intresse att följa standarden. (Brunsson och Jacobsson, 1998)

Standardisering innebär att skapa en gemensam lösning för ett ofta återkommande problem. Det är en form av samordning och styrning i samhället där saker görs lika (Rydén, 1996). Standardisering är en viktig metod för samordning och syftar ofta till att till exempel göra olika produkter kompatibla med varandra. Standardisering syftar även till att skapa bästa lösningen till ett problem, som till exempel att organisera. (Brunsson och Jacobsson, 1998)

En förutsättning för standardisering är att det måste finnas mottagare som skall följa eller i alla fall överväga att följa standarden. Det måste med andra ord finnas mottagare, som kan vara individer, organisationer eller stater. Det händer att det inte är helt klart om vilka som är standardens mottagare, utan då definierar istället standardiserarna i vilka situationer standarden bör användas. Då är det viktigt att inte enbart övertyga mottagarna om att standarden är bra, utan också om att de befinner sig i situationer där standarden skulle vara lämplig. För att en standard ska få genomslagskraft krävs att det ligger i mottagarnas intresse att följa dem. Om en standard ska accepteras och tas i bruk krävs oftast även en aktiv marknadsföring för att övertyga de potentiella mottagarna. (ibid.)

Standardiserarnas makt och auktoritet är oftast ganska begränsade om mottagarna inte ser att det ligger i deras intresse att följa dem. Ett vanligt argument är att standarden leder till besparingar och effektiviseringar. Ytterligare ett argument för att övertyga mottagarna är att visa att standarden har erkänt stöd från annat håll. Om standarden har erkänt stöd från andra länder eller är en erkänd internationell standard är detta ofta ett starkt argument för att övertyga mottagarna. Desto fler som följer en standard, desto högre blir graden av standardisering. (ibid.)

### **3.4 Diffusionsteori**

Att få människor att ta till sig en ny idé eller produkt är ofta väldigt svårt, även om denne har uppenbara fördelar. Innovationer kräver ofta en lång period som kan uppgå till flera år innan dess spridning blir stor. Ett vanligt problem för personer som introducerar en innovation är hur spridningen ska kunna påskyndas. (Rogers, 1995) Diffusion är en modell som fokuserar på individer och organisationers beslutsfattande, där fokus ligger på adoption/icke adoption av bland annat produkter och idéer (Ashley, 2009). Diffusion definieras som ”den process varigenom en innovation kommuniceras genom vissa kanaler över tid till medlemmar i ett socialt system”. (Ashley, 2009, sid 36) Diffusionsteorin fokuserar på olika faktorer som påverkar om och när en innovation kommer adopteras. Dessa faktorer är innovationer, kommunikationskanaler, tid och sociala system. (Rogers, 1995)

### 3.4.1 Innovationer

En innovation är något som uppfattas som nytt av en individ eller andra enheter. Enligt diffusionsteorin finns det fem egenskaper hos en innovation som är avgörande för om den ska uppfattas som tilltalande hos potentiella användare.

- *Relativa fördelar*: till vilken grad en innovation anses ha signifikanta fördelar gentemot nuvarande alternativ. När en innovation uppfattas som överlägsen i jämförelse med sina föregångare är chansen för adoption större.
- *Kompatibilitet*: till vilken grad en innovation uppfattas som konsekvent med nuvarande värderingar och behov (Ashley, 2009). Om individen/organisationen inte anser att det finns ett behov av innovationen blir chansen för adoption liten. Men de kanske inte heller är medvetna om att de har ett behov av innovationen, och då måste innovatörerna uppmärksamma dessa behov. (Rogers, 1995)
- *Komplexitet*: till vilken svårighetsgrad en innovation kan förstås och implementeras. Ju mer komplex en innovation är, desto mindre sannolikt är det att den ska adopteras.
- *Testbarhet*: till vilken grad en innovation kan prövas innan full adoption. När potentiella användare kan prova på och använda sig av en innovation innan den adopteras ökar sannolikheten för full adoption.
- *Observerbarhet*: till vilken grad en innovations användning och fördelar är synliga för andra. När en innovations fördelar exponeras för andra ökar chansen för fler adoptioner. (Ashley, 2009)

Innovationer som individer/organisationer uppfattar har större relativa fördelar, kompatibilitet, testbarhet, observerbarhet och mindre komplexitet adopteras snabbare än andra innovationer (Rogers, 1995).

### 3.4.2 Kommunikationskanaler

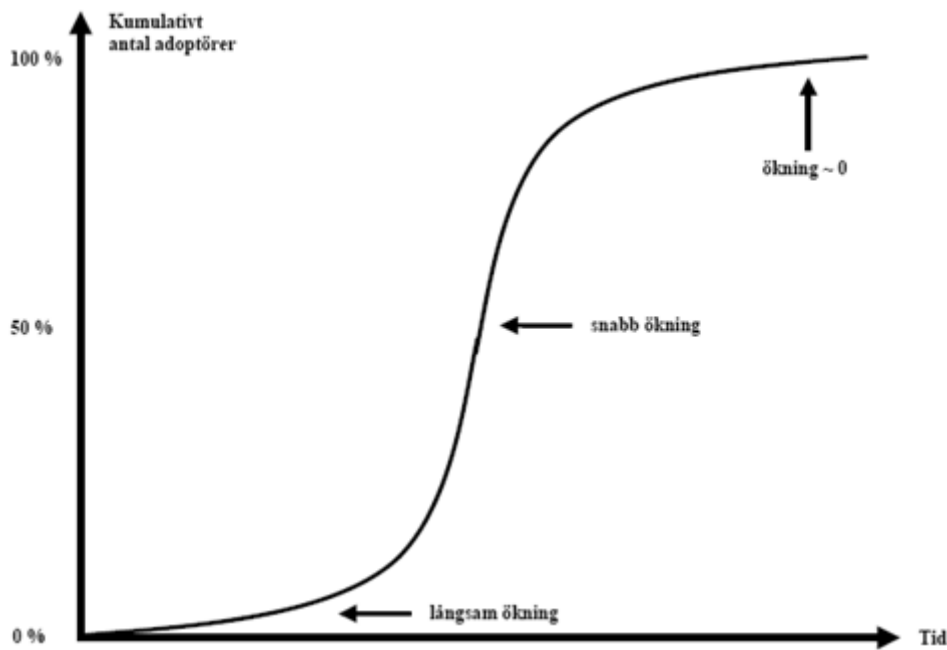
En viktig del i diffusionsprocessen är där någon kommunicerar en ny idé till någon eller flera andra som inte innehar kunskapen om innovationen. En kommunikationskanal är det sätt på vilken någon förmedlar information om en innovation till någon annan. Massmedia anses ofta vara det snabbaste och mest effektiva sättet att informera potentiella användare om en innovations existens. Massmedia anses vara det bästa alternativet för att sprida information om en innovation eftersom det går att nå en stor mängd. Personliga kanaler är dock mer effektiva när det gäller att övertyga om innovationer, eftersom människor tenderar att lita mer på subjektiva bedömningar. Potentiella användare lyssnar mer på andra individer som redan har adopterat en viss innovation. Personliga kanaler innebär att två eller flera individer byter information med varandra. (ibid.)

### 3.4.3 Tid

En annan viktig del i diffusionsprocessen är tid. The rate of adoption är hastigheten som en innovation adopteras av medlemmar i ett socialt system. Den mäts vanligen som antalet individer som adopterar en ny idé under en specifik period som till exempel ett år. Om en innovation uppfyller de fem egenskaper som nämndes i det tidigare avsnittet om innovationer kommer den ha en snabbare rate of adoption. (ibid.) Antalet användare kan liknas vid en S-formad kurva där antalet ökar med tiden, se figur 1. Inledningsvis kommer endast ett fåtal

adoptera innovationen, men antalet kommer fortsätta öka med tiden när fler och fler exponeras. Slutligen kommer kurvan avta när en mättnadspunkt är nådd. (Ashley, 2009)

Viktigaste delen i denna process är när tillräckligt många har adopterat innovationen för att dess fortsatta adoption ska bli självgående. Detta inträffar när användare i en population antar att resterande användare redan har tagit till sig innovationen. Detta tvingar de som inte adopterat innovationen till förändring. (Sevcic, 2004) En innovation kan således bli tillräckligt genomgripande att även de som normalt inte skulle ta till sig en specifik innovation ändrar uppfattning och följer andra (Straub, 2009).



**Figur 1. Innovationsupptagningsprocessen (kumulativ, S-formad kurva)**

Källa: Pålsson (1999, sid 11)

#### 3.4.4 Sociala system

Ett socialt system är olika sammankopplade enheter som är engagerade i en gemensam problemlösning för att uppnå ett gemensamt mål. Medlemmarna kan bestå av individer, grupper, organisationer, länder med flera. (Rogers, 1995.) Det sociala systemet är det sammanhang, kultur eller miljö som individer/organisationer är involverade i (Straub, 2009). Inom ett socialt system finns det opinionsledare som förser medlemmarna med information och råd om en innovation. Opinionsledarna erhåller ofta sin status genom deras tekniska kompetens. Ett socialt system kan ha opinionsledare som är antingen för eller emot nya förändringar, vilket kan få stor betydelse för om en innovation kommer adopteras eller inte. (Rogers, 1995)

Medan opinionsledarna är medlemmar av det sociala systemet kan det även externt finnas så kallade förändringsagenter. En förändringsagent är en individ eller organisation som påverkar beslutsfattare i förändringsagentens önskbara riktning. De arbetar med att få ut en innovation till den aktuella målgruppen. En av deras uppgifter är att uppmärksamma målgruppen om



deras behov för förändring, det vill säga uppmärksamma målgruppen om deras behov för innovationen. Förändringsagenter använder ofta opinionsledare inom ett socialt system för att marknadsföra sina idéer. (Rogers, 1995)

Diffusionen av en innovation influeras även av vilken typ av innovationsbeslut det gäller. Ett innovationsbeslut kan vara till exempel vara valfritt eller kollektivt. De valfria besluten innebär att en enskild individ eller organisation ensam kan bestämma om adoption av en innovation. Vid kollektiva beslut måste medlemmarna i ett socialt system fatta ett gemensamt beslut. De valfria besluten leder oftast till en snabbare rate of adoption än kollektiva. (ibid.)

### 3.5 Slutsatser från teoretisk referensram

Den huvudsakliga frågeställningen i denna studie är att undersöka vilka bakomliggande faktorer som påverkar diffusionen av Bolagsverkets e-tjänst för elektroniska årsredovisningar i XBRL-format. Utifrån vår teoretiska referensram samt våra egna uppfattningar har vi i tabell 3 sammanfattat ett antal faktorer som skulle kunna påverka spridningen av e-tjänsten.

**Tabell 3. Faktorer som kan eller kan komma att påverka diffusionen av Bolagsverket e-tjänst**

Faktor	Motivering
De privata aktiebolagens kännedom om e-tjänsten	En förutsättning för att e-tjänsten ska kunna adopteras av bolagen är att de faktiskt känner till denna möjlighet. Denna faktor finns inte inkluderad i vår teoretiska referensram, utan kan enligt oss själva ses som en självklarhet att undersöka.
Standard eller direktiv?	En standard är en frivillig regel att följa medan ett direktiv är tvingande regler. Standarder kan dock göras tvingande genom att det i ett direktiv införs hänvisningar till en standard som måste följas.
E-tjänstens relativa fördelar	När en innovation uppfattas som överlägsen i jämförelse med sina föregångare är chansen för adoption större. Detta attribut kan förklara varför vissa bolag valt att använda e-tjänsten, medan andra valt att avstå.
E-tjänstens kompatibilitet	Till vilken grad e-tjänsten uppfattas som konsekvent med bolagens behov. Om bolagen inte upplever något behov av tjänsten blir chansen för adoption mycket liten.
E-tjänstens komplexitet	Till vilken svårighetsgrad e-tjänsten kan förstås och implementeras. Om bolagen anser att det är svårt att tillämpa eller implementera tjänsten blir chansen för adoption mycket liten.

E-tjänstens testbarhet	Till vilken grad e-tjänsten kan prövas innan den adopteras fullt ut. Om bolagen har möjlighet att testa på e-tjänsten innan de beslutar att tillämpa den fullt ut blir chansen för adoption större.
E-tjänstens observerbarhet	Till vilken grad e-tjänstens användning och fördelar är synliga för andra. Om e-tjänstens fördelar är synliga för andra bolag är chansen för adoption större.
Kommunikationskanaler: Informationsspredning och övertygelse	Massmedia anses ofta vara det snabbaste och mest effektiva sättet att sprida information om en innovation, medan personliga kanaler anses vara mer effektiva för att övertyga om att adoptera innovationen. Utifrån detta vill vi undersöka vilken som är den mest effektiva kommunikationskanalen när det gäller att sprida information respektive övertyga om att tillämpa e-tjänsten.
Tid	Om e-tjänsten uppfattas ha större relativa fördelar, kompatibilitet, testbarhet, observerbarhet och mindre komplexitet än andra alternativ går spridningen snabbare. Inledningsvis kommer endast ett fåtal tillämpa e-tjänsten, men antalet kommer fortsätta öka med tiden när fler och fler exponeras.
Sociala system: Opinionsledare och förändringsagenter	Ett socialt system kan ha opinionsledare som är antingen för eller emot nya förändringar, vilket kan få stor betydelse för om en innovation kommer adopteras eller inte. En förändringsagent är en individ eller organisation som påverkar beslutsfattare i förändringsagentens önskbara riktning, ofta med hjälp av opinionsledare. Genom att undersöka opinionsledares inställning gentemot e-tjänsten samt förändringsagenters arbete med att övertyga om tjänsten kan vi konstatera deras påverkan på diffusionen. Opinionsledarna utgörs i denna studie av revisorer och redovisningskonsulter, medan XBRL Sweden och Bolagsverket uppfattas som förändringsagenterna.
Sociala system: Typ av innovationsbeslut	Enligt diffusionsteorin leder ett individuellt beslut oftast till en snabbare adoption än om beslutet måste fattas kollektivt. Detta skulle kunna förklara varför majoriteten av de bolag som har adopterat e-tjänsten är relativt små till storleken (se bilaga 1).

Källa: egenarbetad tabell

## 4. ENKÄTUNDERSÖKNING OCH TELEFONINTERVJUER

---

Detta kapitel inleds med en presentation av de respondenter som deltagit i telefonintervjuerna. Därefter sammanvävs svaren från telefonintervjuerna med enkätundersökningen. Vid de tabeller och diagram där svaranden har haft möjlighet att ange ”annat”-svar, anges ett urval av dessa. Kapitlet är indelat i två delar och behandlar bolag som använder och bolag som inte använder sig av Bolagsverkets e-tjänst. Avslutningsvis redogörs för e-tjänstens framtidsutsikter inom de båda delarna.

### **Helen Ålund**

Ålund arbetar som enhetschef inom registeravdelningen på Bolagsverket. Hon har bland annat skrivit en artikel i tidskriften *Balans* om revisorernas kännedom om Bolagsverkets e-tjänst. Bolagsverket är en myndighet där företag och föreningar bland annat kan registrera sina årsredovisningar. Bolagsverkets vision är att skapa en bra basstruktur för företag och föreningar samt vara den bästa myndigheten för företagande. (Bolagsverket, b, i.d)

### **Lars Berglöf**

Berglöf arbetar som senior advisor på företaget eReport. Företaget arbetar med att skapa en bestående kundnytta inom ekonomisk administration. (eReport, i.d) Berglöf har under 35 års tid arbetat med infrastrukturfrågor för finansiell information. Han var med och introducerade BAS- planen 1976 som är en standardiserad kontoplan som används av mer än 90 procent av svenska företag. År 1992 införde han den välkända SIE- standarden, som innebär att data kan skickas mellan alla typer av affärssystem. Berglöf är medlem i XBRL Sweden och är även aktiv inom XBRL International.

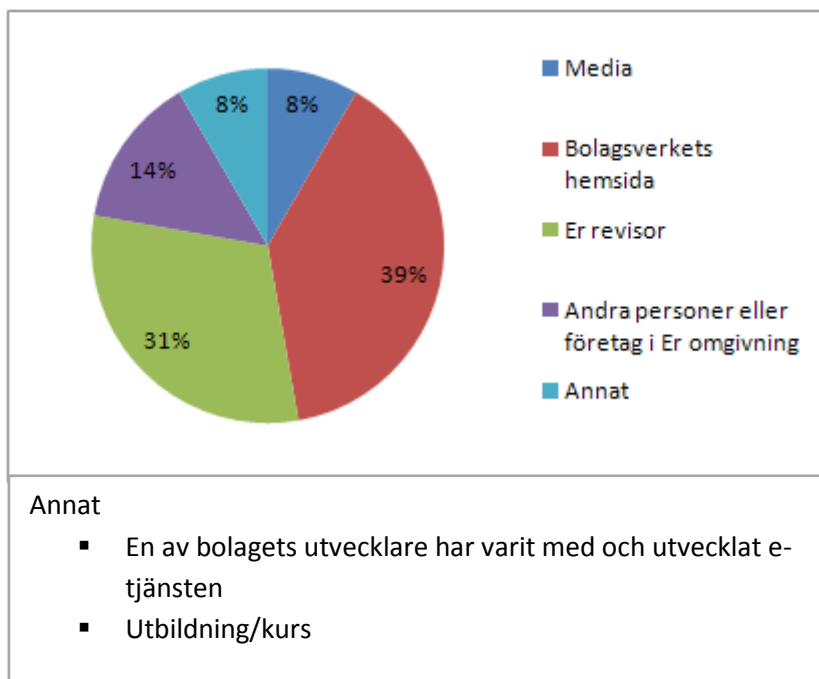
### **Björn Rydberg**

Rydberg arbetar som revisor inriktad mot IT – branschen på Ernst & Young och är ordförande i XBRL Sweden. Han har skrivit flera artiklar i tidskriften *Balans* om XBRL och Bolagsverkets e-tjänst. XBRL Sweden är en ideell förening som ska utveckla en svensk XBRL- standard som möjliggör elektronisk finansiell rapportering och främja införandet i Sverige (FAR info, 2004).

### **4.1 Bolag som använder e-tjänsten**

Enligt vår enkätundersökning hade 59 procent av de svarande privata aktiebolagen kännedom om Bolagsverkets e-tjänst för elektroniska årsredovisningar. Resterande 41 procent kände därmed inte till e-tjänstens existens. Av de privata aktiebolagen som känner till e-tjänsten är det 37 procent som använder eller tidigare har gjort det, medan 22 procent känner till men avstår från användande.

De privata aktiebolag som känner till e-tjänsten, har erhållit denna kännedom genom olika kanaler, vilket presenteras i figur 2.



**Figur 2. Hur de svarande fick kännedom om Bolagsverkets e-tjänst**

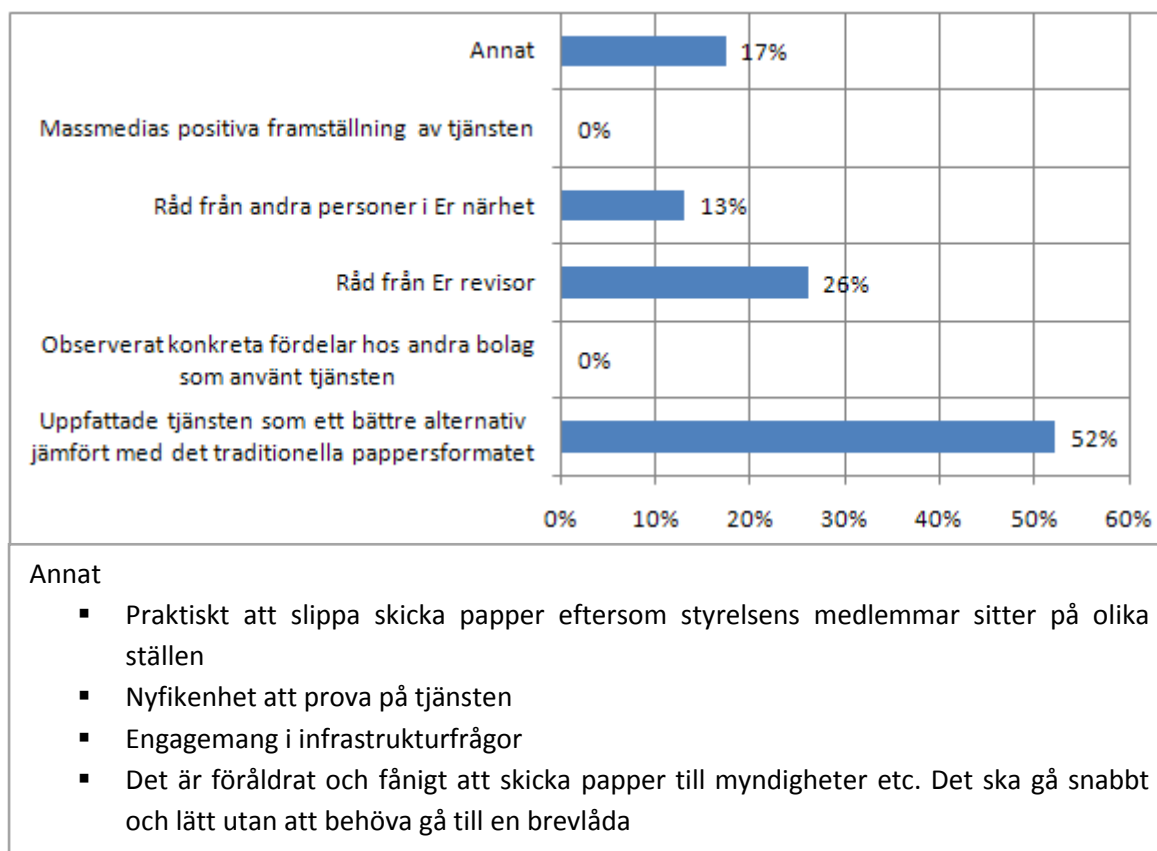
Källa: egenarbetad figur

Enligt Ålund har Bolagsverket marknadsfört e-tjänsten i mycket stor utsträckning. De har bland annat publicerat flera artiklar i branschtidningar, affärstidningar, Ekonomimässan, andra mässor, besökt lokalföreningar, broschyrer med mera. E-tjänsten har dock inte uppmärksammats i massmedia, utan endast i nischade media riktade mot revisorer och redovisningskonsulter. Ålund anser att Bolagsverkets marknadsföring varit bra men att de önskat mer uppmärksamhet i massmedia. Hon menar att många bolag vet att e-tjänsten existerar, men att det är svårt att få dem att använda tjänsten. Även Rydberg hade hoppats på att massmedia hade visat mer intresse för XBRL, och att de är i vänteläge. Massmedia avvaktar tills användandet av XBRL i Sverige har blivit större. När ämnet uppfattas som intressant kommer det även uppmärksammas i massmedia.

Ålund anser att fördelarna med XBRL borde marknadsföras ännu mer vilket inte är Bolagsverkets uppgift, utan XBRL Swedens. Rydberg instämmer och menar att XBRL Sweden kunde ha marknadsfört XBRL ännu mer, men anser att deras främsta uppgift är att rikta sig mot myndigheterna snarare än företagen. De har haft diskussioner med näringslivet och myndigheter, såsom Bankföreningen och Finansinspektionen samt medverkat i olika mässor såsom Ekonomimässan. Även diskussioner har skett internt mellan revisionsbyråerna inom XBRL Sweden för att kunna sprida informationen ännu mer. Revisionsbyråerna såsom Ernst & Young och PricewaterhouseCoopers kan i sin tur presentera Bolagsverkets e-tjänst som ett alternativ som klienterna kan dra nytta av. Vidare berättar Rydberg att flera artiklar har skrivits i tidskriften Balans och XBRL Sweden har haft flera konferenser med representanter från olika myndigheter som bland annat Skatteverket och Bolagsverket med flera. Han anser även att fördelarna med XBRL måste tydliggöras i högre grad, men att det handlar om en resursfråga.

I tabell 4 nedan presenteras *det eller de* skäl som fick de privata aktiebolagen att tillämpa Bolagsverkets e-tjänst.

**Tabell 4. Skäl att använda Bolagsverkets e-tjänst**



Källa: egenarbetad tabell

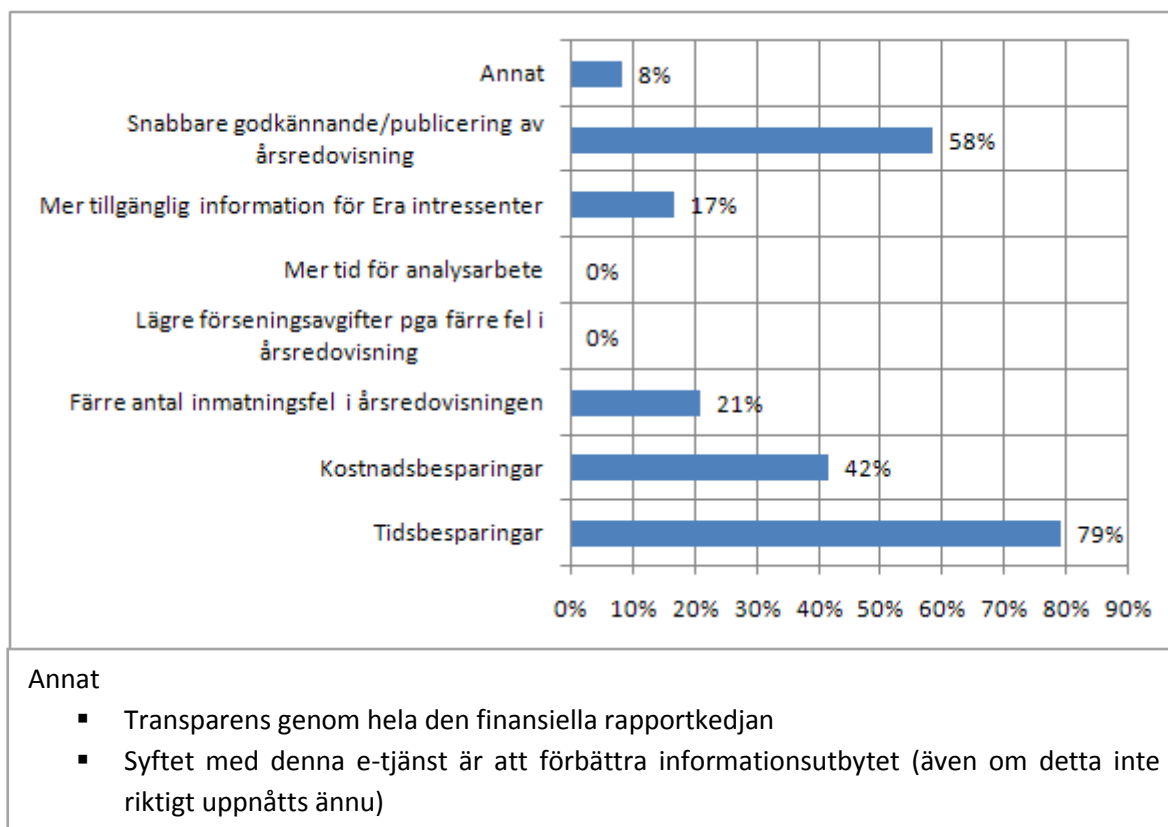
I undersökningen har även 71 procent av de svarande angett att det var ett individuellt beslut att tillämpa Bolagsverkets e-tjänst för årsredovisningar. Med individuellt beslut menas att beslutet har fattats enskilt av en person som till exempel bolagets VD. Resterande 29 procent som har valt att använda e-tjänsten har angett att detta var ett kollektivt beslut för bolaget. Detta innebär att beslutet har fattats gemensamt av ett flertal personer som till exempel hela bolagets styrelse.

#### 4.1.1 Fördelar och nackdelar med Bolagsverkets e-tjänst

Berglöf anser att den största fördelen med e-tjänsten är att det går att fullfölja hela den integrerade finansiella rapportkedjan. E-tjänsten innebär en sammanhållen och obruten kedja som leder till att ingen information förvrängs, vilket skapar mycket transparent information. En annan fördel menar Berglöf är förenklad och förbättrad produktion av ekonomiska rapporter som gynnar bolagen själva, men även offentliga myndigheter, finansiella institutioner och övriga intressenter.

I vår enkätundersökning har de svarande privata aktiebolagen som använder eller har använt Bolagsverkets e-tjänst för elektroniska årsredovisningar, angett att de har upplevt *en eller flera* fördelar i och med tillämpningen av tjänsten, vilket presenteras i tabell 5.

**Tabell 5. Upplevda fördelar**



Källa: egenarbetad tabell

Ålund, Berglöf och Rydberg anger signering med e-legitimation som en nackdel med Bolagsverkets e-tjänst, vilket kan leda till att många bolag inte vill tillämpa tjänsten. Enligt Rydberg är den så kallade ”avskriftsinlämningen” en lösning till detta, och innebär att styrelsen och revisorn skriver under årsredovisningen på papper. Själva årsredovisningen kan sedan skickas in som en XBRL – fil, medan signeringen sker på det traditionella sättet. Det är enligt Rydberg en ny lösning som kan attrahera fler användare till att använda e-tjänsten. Berglöf menar att e-legitimationen måste ta hänsyn till signering med olika ”roller” som VD, styrelseledamot och revisor samt ta hänsyn till att utländska medborgare ska kunna använda e-tjänsten. Berglöf förklarar vidare att e-tjänsten inte är applicerad i de applikationer som revisorer, redovisningskonsulter och företagare använder för att upprätta årsredovisningar. Det beror till stor del på att de stora programvaruleverantörerna som till exempel Hogia, BL, Brilljant, Programbyrån med flera inte har någon utgång för att exportera årsredovisningar i XBRL – format till Bolagsverket eller andra mottagare.

I vår enkätundersökning har 52 procent av de privata aktiebolagen angett att de har upplevt nackdelar vid tillämpandet av e-tjänsten. Nedan anges ett urval av de nackdelar som de svarande har angett i undersökningen:

- Fick ingen återkoppling efter att revisorn signerat, vilket resulterade i vite på 5000 kr
- Jag hade gjort ändring av mallen för årsredovisningen, som inte godkändes av filöverföringen. Det krävdes en del trixande med minustecken och siffror för att skicka en godkänd fil
- Tjänsten ställer höga krav på uppställning och form, vilket revisorn kan ha åsikter om i vissa fall
- Första året vi körde var det helt nytt, och vi la en hel del tid på att få tekniken att fungera
- E-legitimation fungerar inte på MAC datorer, eller är åtminstone krångligt
- Utdata är inte så läsarvänligt. Hårt styrda mallar
- Få bokföringsprogram kan skapa dokument i XBRL format
- Bristen på relevant och effektiv signeringsrutin är troligen det största hindret för ett brett genomslag av elektronisk rapportering i XBRL format

Varken Berglöf eller Ålund kände vid tidpunkten för intervjuerna till att det kan uppstå problem med e-legitimationen på MAC – datorer. En tid efter intervjun med Ålund återkom hon via e-post med en uppdatering om att det endast är Nordeas e-legitimation och Bank - ID som är kompatibelt med MAC – datorer.

#### **4.2 Bolag som inte använder e-tjänsten**

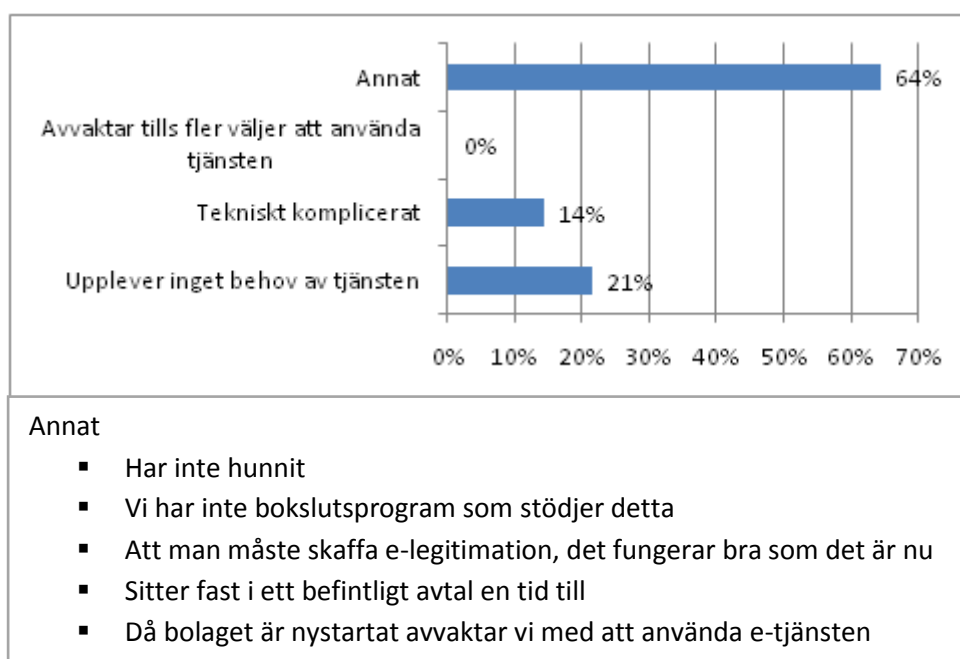
Enligt Ålund hade Bolagsverket vid införandet av sin e-tjänst både förhoppningar och tro om att många fler bolag skulle använda sig av tjänsten i dagsläget än vad det faktiskt är. Vid införandet räknade de lågt med att 10-20 procent av alla privata aktiebolag skulle använda tjänsten på några års sikt efter införandet. Rydberg förklarar att XBRL Sweden delade denna uppfattning, och att de hade räknat med flera 1000-tals användare. Vidare menar Rydberg att Bolagsverket har tagit ett stort steg och drivit igenom e-tjänsten, men eftersom efterfrågan är så låg kan det tänkas att marknaden inte varit riktigt redo för tjänsten. Ålund tror att det låga antalet användare beror på att många bolag inte har något intresse för e-tjänsten, eftersom de delegerar ut arbetet med årsredovisningen till andra externa parter. En annan förklaring till det låga antalet användare menar Ålund är att bolagen är vana att göra på ”det traditionella sättet”, och att det är svårt att få bolagen att bryta detta mönster. Rydberg resonerar på ett liknande sätt och menar att användarna ännu inte ser nyttan med e-tjänsten. Han menar att det måste finnas något som driver bolagen att använda e-tjänsten, som till exempel Skatteverkets e-deklaration som innebär att man får pengarna innan midsommar.

Även Berglöf anser att det låga antalet användare framförallt beror på ett bristande intresse för Bolagsverkets e-tjänst. Det finns ytterst få pådrivande krafter som är engagerade i detta, och alla förändringar måste enligt Berglöf drivas med entusiasm och intensitet. Användarna måste övertygas om nyttan av att tillämpa e-tjänsten. De tidiga användarna måste få se vilka e-tjänstens fördelar är, och de måste även få möjlighet att pröva och lära sig genom ”learning by

doing”. På så sätt går det att visa att förändringar faktiskt kan vara bra och värdefulla, vilket sedan kommer sprida sig ”som ringar på vattnet”.

Berglöf menar att svenskarnas bristande förändringsbenägenhet vid IT-förändringar utgör ett hinder för spridningen av e-tjänsten. Han menar att Sverige har en förutfattad mening om att vi fortfarande är en ledande IT - nation, vilket vi var för 10 år sedan. Alltför många svenskar är nöjda med det vi har idag eftersom vi är en ”fantastisk IT - nation”. I början av Berglöfs karriär var attityden till IT-förändringar ”det här var nytt, det måste jag prova”. I dagsläget är attityden istället ”det här har jag inte sett, det måste i så fall först utredas”. Med andra ord tycker många intressenter att det är bra som det är och är tveksamma till förändringar. I tabell 6 anges *det eller de* skäl som har fått vissa bolag med kännedom om e-tjänsten att inte använda den.

**Tabell 6. Skäl att inte använda Bolagsverkets e-tjänst**



Källa: egenarbetad tabell

Rydberg menar att revisionsbranschen inte är mogen för denna förändring, och det har dykt upp mycket frågor kring e-tjänsten. Det finns frågor som måste lösas innan revisorerna kan fullfölja e-tjänsten fullt ut och att intresset hos revisorerna just nu är relativt lågt. I dagsläget förkastar revisorerna Bolagsverkets e-tjänst eftersom de inte ser en tydlig nytta. Enligt Rydberg beror det låga intresset framförallt på okunskap kring e-tjänsten. XBRL uppfattas i dagsläget som ”något mystiskt” och många anser att det fungerar bra att skicka in årsredovisningen på det traditionella sättet, därmed finns ingen nytta med att skicka in årsredovisningen elektroniskt. Revisorer och redovisningskonsulter är enligt Rydberg viktiga parter, som tillsammans borde utvärdera nyttan av att tillämpa e-tjänsten, ”hur kan vi använda konceptet?”. Han anser att det borde finnas fler utbildningar inriktade mot revisorer och redovisningskonsulter. Om en stor redovisningsbyrå som har 100-tals kunder använder e-tjänsten kan de vara en bra förebild för att sprida e-tjänstens effektivitet.



Även Ålund menar att revisorer och redovisningskonsulter kan vara en bidragande faktor till det låga antalet användare av e-tjänsten. Hon menar att de inte uppmuntrar sina klienter till att använda tjänsten, eftersom det skulle innebära mindre personlig kundkontakt än tidigare. Revisorer och redovisningskonsulter vill gärna ha den personliga kontakten med kunderna, som försvinner i och med ett användande av e-tjänsten. Ålund anser att en slopad revisionsplikt eventuellt skulle kunna öka användandet av e-tjänsten eftersom bolagen inte behöver involvera en extern part, det vill säga revisorerna. I dagsläget kan revisorn vara ett hinder om de har en skeptisk inställning mot den, vilket de överför till sina kunder.

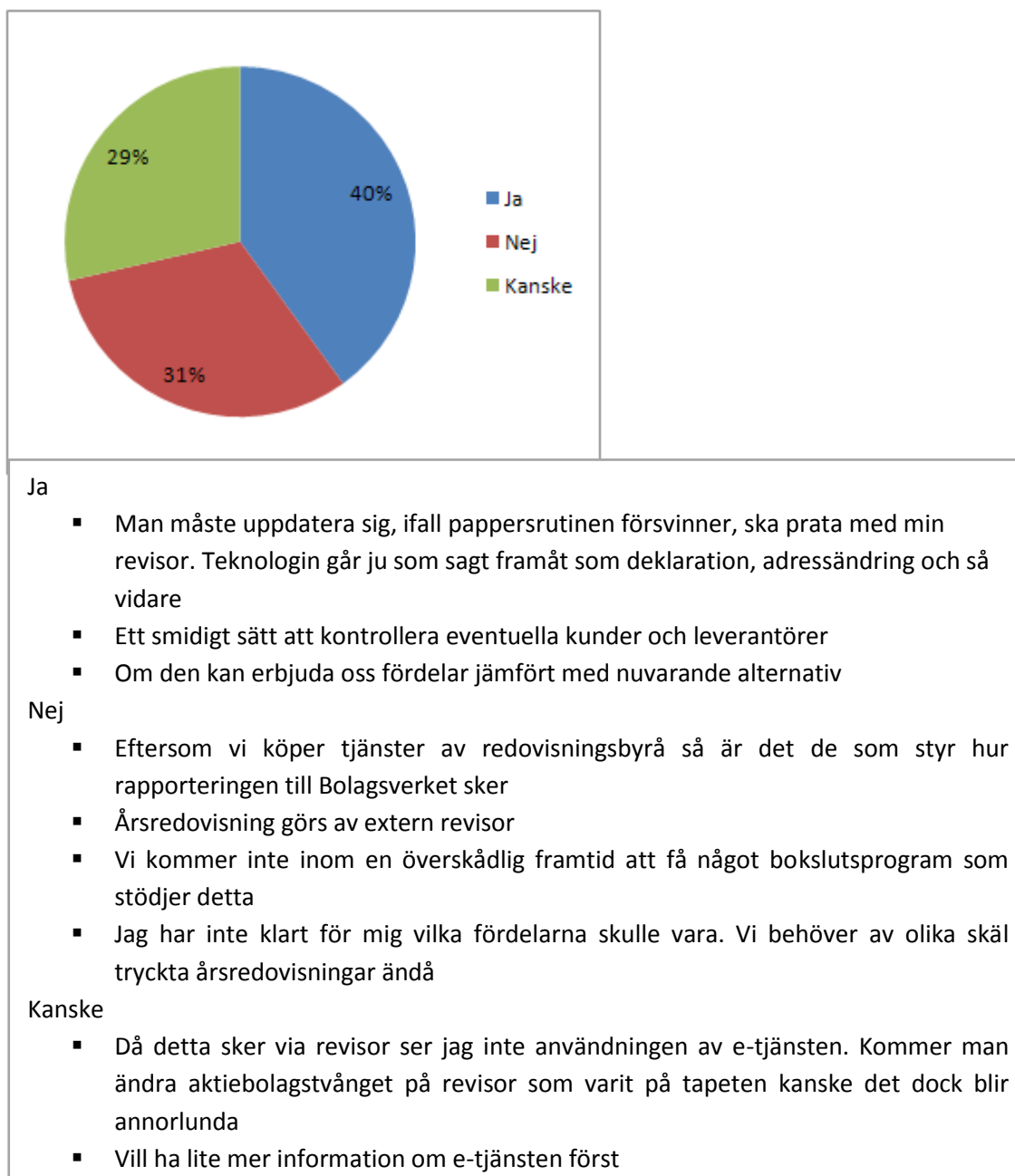
Även Berglöf menar att revisorer och redovisningskonsulters låga intresse för e-tjänsten utgör ett hinder för dess spridning. De sammanställer varje år cirka 200 000 årsredovisningar till sina små och medelstora kunder, varför deras intresse för tjänsten borde vara större. Berglöf förstår inte varför revisorer och redovisningskonsulter inte tar tillvara på de möjligheter som e-tjänsten innebär, som de gjort i nästan 20 år med SIE - standarden. Revisionsbranschen tar betalt per timme och med e-tjänsten skulle arbetet gå snabbare, vilket därmed skulle leda till att arbetstimmar minskar till nackdel i nuvarande affärsmodell. En annan anledning till det låga intresset menar Berglöf, är att programvaruleverantörerna inte har kommit längre. Eftersom intresset för XBRL - formatet i deras produkter fortfarande är lågt, leder det till ett "moment 22". Det vill säga programvaruleverantörerna vill inte utveckla program, så länge intresset bland användarna är lågt och antalet användarna kommer i såg inte att öka förrän det finns fler bokslutsprogram. Ålund delar Berglöfs uppfattning om att fler bokslutsprogram som stödjer XBRL måste utvecklas för att öka spridningen av e-tjänsten. Även hon tror inte att detta kommer ske inom den närmsta tiden så länge inte efterfrågan av dessa produkter ökar, och de kan få "return of investment". Även Rydberg konstaterar att det låga utbudet av programvaror som stödjer XBRL-formatet är ett hinder för en ökad spridning av Bolagsverkets e-tjänst. Enligt Rydberg har XBRL Sweden förhoppningar om att programvaruföretagen ska vara med och driva utvecklingen framåt, men att dessa väntar på beställning från kunder och "ett klarare business case".

Enligt Berglöf är XBRL Sweden den svagaste länken i utvecklingen av XBRL i Sverige. Han menar att de är en intern sammanslutning under kontroll av revisorer, och inte en intresseförening som driver på utvecklingen. Han anser vidare att de saknar den förståelse för standardiseringsprocesser som krävs, vilket han anser ytterligare skulle kunna förklara det låga antalet användare av e-tjänsten. Berglöf anser dock att Bolagsverket har gjort mycket för att e-tjänsten skulle kunna bli framgångsrikt. Även Ålund menar att XBRL Sweden skulle kunna förbättra sina insatser eftersom hon anser att de inte har marknadsfört fördelarna med e-tjänsten tillräckligt. Rydberg instämmer till viss del i detta men hävdar att det handlar om en resursfråga.

### **4.3 Framtidsutsikter för Bolagsverkets e-tjänst**

Utav de svarande privata aktiebolag som använder eller har använt Bolagsverkets e-tjänst för elektroniska årsredovisningar har 86 procent svarat att de rekommenderar andra bolag att använda e-tjänsten. En av motiveringarna till detta är att det är snabbare, enklare och miljömässigt bättre än det traditionella pappersformatet. Utav de svarande privata aktiebolag

som använder eller har använt Bolagsverkets e-tjänst för elektroniska årsredovisningar har 14 procent svarat att de inte rekommenderar andra bolag att använda e-tjänsten. En av de svarande menar att det i dagsläget finns alltför stora brister i tillämpningen av signering med e-legitimation av årsredovisningen. En annan motivering är att det fortfarande finns några ”barnsjukdomar” kvar innan systemet är fulländat, men att det var bättre än föregående år. Vissa noter som till exempel eget kapital ser inte ut som den svarande och dennes revisor vill. I figur 3 presenteras en sammanställning över hur de privata aktiebolag som inte har använt Bolagsverkets e-tjänst ställer sig till ett framtida användande av tjänsten. Under diagrammet anges ett urval av motiveringar till de olika kategorierna; ja, nej och kanske.



**Figur 3. Framtida användande av e-tjänsten**

Källa: egenarbetad figur

Enligt Ålund har Bolagsverket inga planer på att genomföra några förändringar med e-tjänsten under år 2010. Hon menar att de bland annat skulle behöva se över signering med e-legitimation, men att de än så länge avvaktar för att se vad E-delegationen kan åstadkomma i sitt arbete. Denna är en delegation inrättad av Regeringen som arbetar mot målet att utveckla en så enkel e-förvaltning som möjligt. Ledamöterna i e-delegationen är generaldirektörer för olika myndigheter, och har gett ut flera betänkanden och lagförslag som syftar till att förbättra e-förvaltningen i Sverige.

Under år 2010 har Bolagsverket valt att avvakta i väntan på att fler programvaruleverantörer ska anpassa sina programvaror så dessa är kompatibla med e-tjänsten. Bolagsverket vill avvakta med åtgärder tills de ser om användandet ökar, eftersom de inte kan lägga ner ytterligare resurser om användandet förblir lågt. Slutligen förklarar Ålund att om användandet inte ökar kommer åtgärder för ytterligare förenklingar av e-tjänsten genomföras, men den kommer inte att läggas ner eftersom det är lagstiftat i 8 kap 3 § punkten 1 Årsredovisningslagen (SFS1995:1554) att bolagen ska kunna skicka in elektroniska årsredovisningar. Nya förändringar kommer dock troligtvis införas i samband med att revisionsplikten slopas då e-tjänsten kan komma att förenklas ytterligare.

Berglöf menar att en stor fördröjningsfaktor av e-tjänstens spridning är att Finansinspektionen inte stödjer tjänsten, utan att de utgör en ”bromskloss” på finansmarknaden. Om Bolagsverket skulle få stöd av andra institutioner skulle fler följa med. Han menar att om några ledande aktörer på programvarusidan, myndighetssidan och organisationssidan stödjer e-tjänsten aktivt skulle den ska få ett större genombrott i Sverige.

#### **4.3.1 Införande av obligatoriskt användande av Bolagsverkets e-tjänst**

Berglöf betonar att XBRL är en global standard som gynnar alla parter och som även skulle leda till en önskvärd transparens. Han menar att det är ytterst pinsamt för ansvariga parter att det flera år efter införandet fortfarande är i det närmaste ett obefintligt antal användare. Berglöf anser att obligatoriskt införande borde ha införts ”igår”, det borde med andra ord redan ha införts. Han anser att e-tjänsten åtminstone borde bli obligatorisk att tillämpa från och med den dag då revisionsplikten försvinner.

Enligt Ålund skulle det vara en stor fördel om det infördes ett obligatoriskt användande av e-tjänsten. Men innan det kan ske måste tjänsten fungera för alla typer av aktiebolag. Bolagsverket har haft en diskussion kring detta där år 2015 har nämnts som en möjlig tidsgräns för obligatoriskt användande av tjänsten. Rydberg anser att obligatoriskt användande bör införas ”inom 10 år snarare än 20”.

## 5. ANALYS

---

I detta kapitel sammanvävs teoridelen ihop med empiridelen för att närmare belysa diffusionen av Bolagsverkets e-tjänst. För att underlätta för läsaren att förstå kopplingen, har samma rubriker använts som i tidigare kapitel. Avslutningsvis i tabell 7 presenteras en sammanfattning över de faktorer som har eller kommer att påverka spridningen.

### 5.1 Bolag som använder e-tjänsten

Enligt Ålund har Bolagsverket marknadsfört e-tjänsten i mycket stor utsträckning. Hon menar att många bolag vet att tjänsten existerar, men att det är svårt att få dem att använda tjänsten. Enligt vår enkätundersökning är det 59 procent av de svarande privata aktiebolagen som känner till e-tjänstens existens, vilket tyder på att kännedomen möjligtvis inte är så stor som Bolagsverket anser. Det kan därför krävas mer aktiv marknadsföring för att sprida information till bolagen om e-tjänsten (Brunsson och Jacobsson, 1998).

Det är även så att enligt diffusionsteorin utgör kommunikationskanaler en viktig faktor i spridningen av en innovation. Teorin anger att massmedia anses vara det snabbaste och mest effektiva sättet att sprida information om en innovation, medan personliga kanaler anses mer effektiva när det gäller att övertyga om innovationer. (Rogers, 1995) I vår undersökning har dock även de personliga kanalerna visat sig vara mycket effektiva när det gäller att sprida kännedom om e-tjänsten. De privata aktiebolagens revisorer samt andra personer eller företag i deras omgivning, är enligt undersökningen ett mycket effektivt sätt att sprida kännedom om e-tjänsten, eftersom de tillsammans motsvarar 42 procent. Media och Bolagsverkets hemsida som även den kan räknas som media är dock tillsammans det mest effektiva sättet att sprida kännedomen på eftersom de tillsammans motsvarar 45 procent. Det faktum att även de personliga kanalerna har visat sig vara effektiva för att sprida kännedom om e-tjänsten är ingen slump, då Bolagsverket enligt Ålund framförallt har marknadsfört e-tjänsten i nischad media riktad mot revisorer och redovisningskonsulter. Enligt Rydberg har även interna diskussioner mellan revisionsbyråerna inom XBRL Sweden ägt rum, för att kunna sprida informationen ännu mer. Revisionsbyråerna såsom Ernst & Young och PricewaterhouseCoopers kan sedan i sin tur presentera Bolagsverkets e-tjänst som ett alternativ som deras klienter kan dra nytta av.

Även om Ålund anser att marknadsföringen har varit bra konstaterar hon dock att fördelarna med e-tjänsten borde ha marknadsförts i högre utsträckning, vilket hon anser är framförallt XBRL Swedens uppgift. Rydberg menar även han att XBRL Sweden kunde ha marknadsfört tjänsten bättre, men att deras uppgift framförallt är att rikta sig mot myndigheter snarare än företag. Både Ålund och Rydberg hade önskat mer uppmärksamhet i massmedia, men deras bristande intresse beror enligt Rydberg på att användandet av XBRL i Sverige ännu inte är så stort och att de avvaktar tills det blir mer intressant.

Enligt diffusionsteorin kan spridningen av en innovation i hög grad påverkas av innovationens olika attribut. Dessa är avgörande för om den aktuella målgruppen ska uppfatta innovationen som tilltalande eller inte. (ibid.) Innovationens *relativa fördelar* är de signifikanta fördelar

innovationen anses ha gentemot andra alternativ. När en innovation uppfattas som överlägsen i jämförelse med sina föregångare är chansen för adoption större. (Ashley, 2009) I vår enkätundersökning har det framkommit att det just är e-tjänstens relativa fördelar som fått flest privata aktiebolag att tillämpa e-tjänsten, då 52 procent har angett detta alternativ. De uppfattar e-tjänsten som ett bättre alternativ än det traditionella pappersformatet.

Med en innovations *observerbarhet* menas till vilken grad en innovations användning och fördelar är synliga för andra. När en innovations fördelar exponeras för andra ökar chansen för adoption. (Ibid.) Enligt vår enkätundersökning är detta dock inte något som har varit en bidragande faktor till bolagens beslut att tillämpa e-tjänsten, då ingen av de svaranden har angett detta som ett skäl.

Enligt diffusionsteorin är personliga kanaler en viktig faktor vid diffusionen av en innovation eftersom människor tenderar att lita mer på subjektiva bedömningar. Massmedia däremot har en väldigt begränsad inverkan på övertygelse av innovationer. (Rogers, 1995) Denna teoretiska utgångspunkt har även bekräftats i vår enkätundersökning, då ingen av de svarande har angett att de valde att tillämpa e-tjänsten på grund av medias positiva framställning. Däremot har sammanlagt 39 procent av de svarande angett att det var just de personliga kanalerna som fick dem att börja tillämpa e-tjänsten, efter råd från deras revisorer eller andra personer i deras omgivning.

Diffusion av en innovation influeras även av vilken typ av innovationsbeslut det gäller, vilket framkommer i teorin. Där beskrevs två skilda beslutssätt nämligen valfritt beslut där individ ensam kan bestämma eller kollektivt beslut där flertal medlemmar fattar beslut om en innovation ska adopteras eller inte. De valfria besluten leder oftast till en snabbare spridning av en innovation än de kollektiva. (Ibid.) I undersökningen har 71 procent av de svarande angett att det var ett individuellt beslut att tillämpa Bolagsverkets e-tjänst för årsredovisningar. Resterande 29 procent som har valt att använda e-tjänsten har angett att detta var ett kollektivt beslut för bolaget. I dagsläget består majoriteten av de privata aktiebolag som använder eller har använt Bolagsverkets e-tjänst av väldigt små aktiebolag med få anställda och låg omsättning. Detta skulle bland annat kunna förklaras utifrån innovationsbeslutet, eftersom inom majoriteten av de större aktiebolagen måste ett beslut att tillämpa e-tjänsten fattas av fler än en person i en stor styrelse. I bilaga 1 presenteras en lista med antal anställda och omsättning hos alla de bolag som använder eller har använt Bolagsverkets e-tjänst för elektroniska årsredovisningar.

### **5.1.1 Fördelar och nackdelar med Bolagsverkets e-tjänst**

När en innovation anses vara bättre än sin föregångare, det vill säga den uppfattas ha relativa fördelar, är chansen större för att innovationen ska adopteras (Ashley, 2009). Bolagsverkets e-tjänst anses medföra flera fördelar för företagen, till exempel genom att företagens styrelsemedlemmar rent fysiskt inte behöva vara på plats för att kontrollera och underteckna årsredovisningen. Detta kan göras vartsomhelst i världen förutsatt att det finns tillgång till Internet och en e-legitimation. (Bolagsverket, 2007)

Berglöf anser att den största fördelen med e-tjänsten är att det går att fullfölja hela den integrerade finansiella rapportkedjan, där ingen information förvrängs vilket skapar mycket transparent information. Detta är en fördel för bolagen, men även offentliga myndigheter, finansiella institutioner och övriga intressenter vid analysarbete. Majoriteten av de som har svarat på vår enkät anser att e-tjänsten innebär tids- och kostnadsbesparingar samt att det går snabbare vid godkännande/publicering av årsredovisningen. Detta indikerar på att bolagen ser de relativa fördelarna i Bolagsverkets e-tjänst. En avgörande faktor för att en innovation ska adopteras är enligt Rogers (2002) att den uppfattas som fördelaktig jämfört med andra alternativ.

Enligt diffusionsteorin har även en innovations *komplexitet* en inverkan på om innovationen kommer att adopteras eller inte. Komplexitet innebär till vilken svårighetsgrad innovationen kan förstås och implementeras. Desto mer komplex en innovation är desto mindre är chansen att den kommer att adopteras (Ashley, 2009) Både Ålund och Berglöf anser att en bidragande orsak till det låga användandet är att signering med e-legitimation inte är ett tillfredställande alternativ. Även hos de svarande bolagen framkom problem med e-legitimation. I vår enkätundersökning har 52 procent av de privata aktiebolagen angett att de har upplevt nackdelar vid tillämpandet av e-tjänsten, där det har framgått en del tekniska bekymmer så som signering med e-legitimation. Bolagen har även upplevt att tjänsten ställer höga krav på uppställning och form, att utdata inte är tillräckligt läsvänligt och att e-legitimationen inte fungerar på MAC- datorer. Det faktum att e-legitimationen inte fungerar på MAC – datorer var till en början varken Ålund eller Berglöf medvetna om. Ålund konstaterar dock efter en uppdatering att e-legitimation på MAC – datorer endast är kompatibel med Nordeas e-legitimation och Bank – ID.

Berglöf menar vidare att e-tjänsten inte är applicerad i de applikationer som revisorer, redovisningskonsulter och företagare använder för att upprätta årsredovisningar. Det beror till stor del på att de stora programvaruleverantörerna som till exempel Hogia, BL, Brilljant, Programbyrå med flera inte har någon utgång för att exportera årsredovisningar i XBRL – format till Bolagsverket eller andra mottagare. Detta ökar graden av e-tjänstens komplexitet, då många bolag är beroende av programvaruleverantörer. Enligt enkätundersökningen har det framkommit att det är ett problem att det finns för få bokföringsprogram som stödjer XBRL-formatet. För närvarande finns tre stycken programvaruleverantörer i Sverige som erbjuder följande programvaror vilka stödjer XBRL- format: Kapell, Visma Bokslut och F.R.I.D.A (XBRL Sweden, c).

## **5.2 Bolag som inte använder e-tjänsten**

XBRL är en standard som framställs som mycket fördelaktig men har ännu inte fått något stort genombrott i Sverige. I dagsläget är det sammanlagt 83 bolags som hittills har använt sig av e-tjänsten. Ålund förklarar att Bolagsverkets mål var att 10-20 procent vid det här laget skulle använda sig av e-tjänsten, vilket alltså inte är uppnått. XBRL Sweden delade denna uppfattning och hade enligt Rydberg räknat med flera 1000-tals användare.

Enligt Berglöf beror det låga antalet användare av Bolagsverkets e-tjänst framförallt på ett bristande intresse. Han menar att användarna måste övertygas om att de skulle tjäna på att tillämpa e-tjänsten, men att det finns alldeles för få pådrivande krafter som är engagerade i detta. Även Rydberg konstaterar att användarna än så länge inte ser nyttan i att tillämpa e-tjänsten. Därmed går det att dra kopplingar till teorin som anger att en standards genomslagskraft beror på om bolagen anser sig ha behov utav den. (Brunsson och Jacobsson, 1998). I vår undersökning har framkommit att 21 procent inte upplever något behov av e-tjänsten. Bolagen upplever därmed inte någon *kompabilitet*, det vill säga behovet inte finns hos bolagen och därmed blir chansen till adoption liten. Det kan även vara på det viset att bolagen inte är medvetna om att de har ett behov. (Rogers, 1995)

Både Berglöf och Ålund menar att detta är en förklaring till e-tjänstens låga användande, då de privata aktiebolagens intresse gentemot tjänsten är mycket lågt. Vidare påpekar Ålund att många bolag inte har något intresse för e-tjänsten, eftersom de delegerar ut arbetet med årsredovisningen till andra externa parter. Därmed är det möjligt att det finns ett behov av e-tjänsten men den beror på externa parters arbetssätt. Berglöf menar att användarna måste övertygas om att de skulle tjäna på att tillämpa e-tjänsten, eftersom många intressenter anser att det är bra som det är och är därmed tveksamma till förändringar. Detta anser han är särskilt utmärkande för svenskar, eftersom vi ofta har en förändringsobenägenhet gentemot IT – förändringar. Ålund delar denna uppfattning om att bolagen är vana att göra på ”det traditionella sättet”, och att man måste få bolagen att bryta detta mönster. Detta kan inte förklaras utifrån diffusionsteorin eftersom teorin inte tar hänsyn till förändringsobenägenhet.

Enligt Rydberg måste det finnas något som driver användarna att tillämpa e-tjänsten, eftersom de än så länge inte ser nyttan i att göra detta. Enligt diffusionsteorin kan en innovation snabbare adopteras om det finns möjlighet att testa på innovationen innan den adopteras, det vill säga det finns en hög grad av *testbarhet* (Ibid.). Berglöf menar att de tidiga användarna måste få se vilka e-tjänstens fördelar är, och att de även måste få möjlighet att prova på tjänsten och lära sig genom ”learning by doing”. Det låga antalet användare kan i sig vara en förklarande faktor till den långsamma diffusionen.

Enligt Ashley (2009) är adoption av en innovation alltid lågt i inledningsfasen, men att antalet ökar med tiden när fler och fler exponeras. När tillräckligt många har adopterat en innovation blir dess fortsatta adoption självgående. När användare i en population antar att resterande användare redan har tagit till sig innovationen, kan detta tvinga de som inte adopterat innovationen till förändring. (Sevcic, 2004) Berglöf menar att om användarna exponeras för e-tjänstens fördelar, går det att visa att förändringar faktiskt kan vara bra och värdefulla vilket sedan kommer sprida sig ”som ringar på vattnet”. Detta går att knyta an till innovationens *observerbarhet* som kan öka chansen till adoption. Med observerbarhet menas till vilken grad en innovations användning och fördelar är synliga för andra. (Ashley, 2009)

I vår undersökning framkom att många av bolagen inte använder e-tjänsten på grund av att det finns för få bokslutsprogram som stödjer tjänsten och att årsredovisningen måste signeras med e-legitimation. Om en innovation uppfattas som svårimplementerad och svårförståelig blir

chansen för adoption lägre det vill säga en hög grad av *komplexitet* (Ashley, 2009). Ålund, Rydberg och Berglöf menar att ett stort hinder för e-tjänstens spridning är det låga utbudet av programvaror som stödjer XBRL – formatet, vilket gör det svårt för intressenterna att implementera och tillämpa tjänsten i den egna verksamheten. De menar att det låga utbudet i sin tur beror på en låg efterfrågan av dessa produkter, vilket enligt Berglöf innebär ett ”moment 22”. Ett annat hinder som hejdar diffusionen kan enligt Rydberg vara signering av årsredovisningen med e-legitimation, eftersom det kan uppfattas som ett komplicerat tillvägagångssätt. Han menar dock att det finns en lösning till detta i form av ”avskriftsinlämning”, som innebär att styrelsen och revisorn skriver under årsredovisningen på papper. Själva årsredovisningen kan sedan skickas in som en XBRL – fil, medan signeringen sker på det traditionella sättet. Detta är en ny lösning som kan attrahera fler användare till att använda e-tjänsten. Bolagen i vår undersökning tycks dock inte känna till detta alternativ, eftersom de fortfarande ser signering med e-legitimation som ett stort problem. Alternativt känner de till detta, men anser inte att det är ett tillfredsställande alternativ.

Rogers (1995) menar att opinionsledarnas inställning till nya förändringar påverkar om adoption kommer att ske. Sedan finns det förändringsagenter vars uppgift blir att upplysa opinionsledarna inom det sociala systemet om den nya idén. Bolagens revisorer har därmed enligt diffusionsteorin, en viktig roll att uppfylla när det kommer till spridningen eftersom dessa fungerar som spridare av en innovation. Detta framkom även i vår undersökning där det var 39 procent av bolagen som valde att tillämpa e-tjänsten på grund av råd från revisorn eller andra personer i deras omgivning. Opinionsledarnas inverkan framkom även av Ålund och Berglöf som framhävde att revisorerna inte uppmuntrar sina klienter att använda tjänsten eftersom det skulle innebära mindre personliga kundkontakter. Revisorer och redovisningskonsulter vill gärna ha den personliga kontakten med kunderna, som försvinner i och med ett användande av e-tjänsten. Ålund yttrar även att en slopad revisionsplikt eventuellt skulle kunna öka användandet av e-tjänsten eftersom bolagen inte behöver involvera en extern part, det vill säga revisorerna. I dagsläget kan revisorn vara ett hinder om de har en skeptisk inställning mot e-tjänsten, vilket de överför till sina kunder. Därmed styrks påståendet att opinionsledarna har en stor inverkan på huruvida e-tjänsten adopteras hos bolagen eller inte. Det går även att konstatera att revisorerna både påskyndar och hindrar diffusionen av Bolagsverkets e-tjänst beroende på vad de har för inställning till innovationen.

Förändringsagenterna får i vår undersökning representeras utav XBRL Sweden samt Bolagsverket, vars uppgift är att få ut innovationen till de privata aktiebolagen. Både Berglöf och Ålund är enade om att XBRL Sweden inte har tagit sitt fulla ansvar för att sprida e-tjänsten samt att marknadsföra den. Rydberg som representerar XBRL Sweden instämmer i att marknadsföringen kunnat vara mer omfattande men att det handlar om en resursfråga och även att XBRL Sweden mest riktar sig mot myndigheter och inte mot företag. Detta bekräftar förändringsagenternas påverkan i det sociala systemet och som vidare kan påverka opinionsledarna. Det går att konstatera att XBRL Sweden och Bolagsverket gör rätt i att marknadsföra och inrikta sig på att få revisorerna och redovisningsbyråerna att ha en positiv inställning till e-tjänsten och eftersom detta ökar chansen till adoption hos bolagen. Intresset



är dock fortfarande lågt, bland annat på grund av okunskap hos revisorerna. Av Rogers (1995) framgår att opinionsledarnas status erhålls utifrån sin tekniska kompetens, vilket alltså visat sig vara bristfällig när det gäller e-tjänsten.

### 5.3 Framtidsutsikter för Bolagsverkets e-tjänst

Trots vissa brister i tillämpningen av Bolagsverkets e-tjänst har ändå 86 procent av de privata aktiebolagen i vår undersökning som använder eller har använt tjänsten angett att de skulle kunna rekommendera andra bolag att också göra det. Motiveringen till detta är framförallt att e-tjänsten har *relativa fördelar* gentemot det traditionella sättet (Ashley, 2009). Det anses vara ”ett snabbare, enklare och miljömässigt bättre tillvägagångssätt”. Resterande 14 procent rekommenderar dock inte andra bolag att använda e-tjänsten, vilket de främst motiverar utifrån e-tjänstens *komplexitet*, det vill säga till vilken grad tjänsten kan förstås och implementeras (ibid.). Signering med e-legitimation och att systemet ännu inte är helt fulländat är två av de anledningar till varför de 14 procenten inte rekommenderar andra att tillämpa e-tjänsten.

Av de privata aktiebolag i vår undersökning som inte har tillämpat Bolagsverkets e-tjänst har 40 procent angett att de i framtiden kan tänka sig att använda tjänsten. Även detta motiveras utifrån e-tjänstens *relativa fördelar* (Ibid.), då de kan tänka sig att använda tjänsten om den erbjuder fördelar gentemot det nuvarande alternativet. 31 procent av bolagen i vår undersökning har dock angett att de inte kan tänka sig att använda e-tjänsten i framtiden. Detta beror till stor del på att arbetet med årsredovisningen överlämnas till externa parter som en redovisningsbyrå. Med andra ord upplever dessa bolag inte någon *kompatibilitet* i samband med e-tjänsten, eftersom de just nu inte upplever något behov av denna (Ibid.). Resterande 29 procent i vår undersökning har angett att de kanske kan tänka sig att använda e-tjänsten i framtiden. Även här spelar e-tjänstens *kompatibilitet* (Ibid.) en stor roll, då de just nu inte ser något behov av e-tjänsten eftersom årsredovisning upprättas av externa parter. Skulle revisionsplikten för små aktiebolag i framtiden slopas, skulle de eventuellt kunna tänka sig att tillämpa tjänsten.

Bolagsverket har enligt Ålund under år 2010 inga planerade åtgärder för att öka användandet av deras e-tjänst för elektroniska årsredovisningar. De har detta år valt att avvakta i väntan på att fler programvaruleverantörer ska anpassa sina programvaror så dessa är kompatibla med e-tjänsten och även för att se vad E- delegationen kan åstadkomma i deras arbete. Om användandet av e-tjänsten förblir lågt kommer åtgärder för ytterligare förenklingar av e-tjänsten genomföras, men den kommer inte att läggas ner eftersom det är lagstiftat att bolagen ska kunna skicka in elektroniska årsredovisningar (8 kap 3 § punkten 1 Årsredovisningslagen, enligt Ålund). Nya förändringar kommer troligtvis införas i samband med att revisionsplikten slopas då e-tjänsten kan komma att förenklas ytterligare.

Slutligen konstaterar Berglöf att Bolagsverket behöver stöd från andra institutioner för att e-tjänsten ska få ett större genombrott i Sverige, eftersom idag utgör bland annat Finansinspektionen en stor fördröjningsfaktor för tjänstens spridning. Om fler aktörer på

programvarusidan, myndighetssidan och organisationssidan stödjer e-tjänsten aktivt skulle den få ett större genombrott. Även Rydberg anser att om en av de större redovisningsbyråerna skulle använda e-tjänsten, skulle de utgöra en bra förebild för att sprida e-tjänstens effektivitet. Genom att visa att standarden i sådant fall har stöd från annat håll, skulle detta kunna utgöra ett starkt argument för att övertyga den resterande målgruppen (Brunsson och Jacobsson, 1998).

### 5.3.1 Införande av obligatoriskt användande av Bolagsverkets e-tjänst

XBRL är inte en ny redovisningsstandard, utan ett språk där befintliga standards som till exempel US GAAP och IFRS kan integreras och formuleras. (Willis, Tesnière och Jones, 2002). Berglöf betonar att XBRL är en global standard som gynnar alla parter och som även skulle leda till en önskvärd transparens. I teorin framkommer skillnaden mellan ett direktiv som är tvingande och en standard som är frivillig att följa. Men även om standarder påstås vara frivilliga, kan den bli tvingande om ett direktiv innehåller en hänvisning till en standard som måste följas. (Brunsson och Jacobsson, 1998). Berglöf anser att ett obligatoriskt införande att tillämpa Bolagsverkets e-tjänst redan borde ha införts, men att det åtminstone borde bli obligatorisk att tillämpa från och med den dag då revisionsplikten försvinner. Detta motiverar Berglöf utifrån att XBRL – formaterad information på flera sätt kan göra det möjligt att med datorernas hjälp åstadkomma ett flertal kontroller som säkerställer kvaliteten i årsredovisningar. Ålund anser att det skulle vara en stor fördel om det infördes ett obligatoriskt användande av e-tjänsten, men att tjänsten först måste fungera för alla typer av aktiebolag. Bolagsverket har enligt Ålund haft diskussioner om obligatoriskt användande där år 2015 har nämnts som en möjlig tidsgräns. Även Rydberg anser att ett obligatoriskt användande bör införas ”inom 10 år snarare än 20”.

**Tabell 7. Faktorer som har och kommer att påverka spridningen av e-tjänsten**

Faktor	Utfall
De privata aktiebolagens kännedom om e-tjänsten	Kännedomen är inte så stor som Bolagsverket tror.
Kommunikationskanaler: Informationsspridning och övertygelse.	Media mest effektiva sättet att sprida information om e-tjänsten på, men även de personliga kanalerna har varit mycket effektiva. Personliga kanalerna är mycket mer effektiva när det gäller att övertyga om att tillämpa e-tjänsten än vad media är.
Sociala system: Opinionsledare och förändringsagenter.	Opinionsledarna har visat sig både påskynda och hindra spridningen av e-tjänsten eftersom vissa råder sina klienter att tillämpa tjänsten medan andra inte gör det. Bolagsverket har gjort ett gott jobb medan XBRL Sweden kunde ha gjort mer framförallt med marknadsföringen av e-tjänstens fördelar.
Sociala system: Typ av innovationsbeslut	Majoriteten av besluten att tillämpa tjänsten är individuella vilket kan förklara varför även större delen av bolagen är små till storleken. Se bilaga 1.

E-tjänstens relativa fördelar	Majoriteten valde att tillämpa e-tjänsten på grund av upplevda relativa fördelar som till exempel tids- och kostnadsbesparningar.
E-tjänstens kompatibilitet	Många av bolagen som inte använder e-tjänsten upplever inget behov eftersom arbetet med årsredovisningen ofta delegeras ut till externa parter.
E-tjänstens komplexitet	Många bolag använder inte tjänsten eftersom de uppfattar den som tekniskt komplicerad. Få bokslutsprogram och signering med e-legitimation utgör även ett hinder.
E-tjänstens testbarhet	Användarna måste få möjlighet att prova på e-tjänsten och lära sig genom ”learning by doing”, vilket skulle kunna öka spridningen.
E-tjänstens observerbarhet	E-tjänstens fördelar måste exponeras för användarna för att kunna visa att förändringar kan vara bra, vilket sedan kan sprida sig som ”ringar på vattnet”.
Tid	Det är ett faktum att många bolag inte upplever relativa fördelar av e-tjänsten. Dessutom upplevs graden av kompatibilitet, testbarhet, observerbarhet som låg medan graden av komplexitet upplevs hög, vilket kan förklara den långsamma spridningen.
Standard eller direktiv?	Gemensam uppfattning om obligatoriskt användande, men delade meningar angående när detta bör genomföras.

Källa: egenarbetad tabell

## 6. SLUTSATSER

---

I studien har undersökts vilka bakomliggande faktorer som påverkar eller kommer att påverka diffusionen av Bolagsverkets e-tjänst för elektroniska årsredovisningar i XBRL-format. Denna problemfråga har kunnat besvaras genom att dels undersöka varför vissa privata aktiebolag väljer att använda Bolagsverkets e-tjänst medan vissa andra än så länge valt att avstå. Dels även att undersöka vilka konkreta för- och nackdelar som aktiebolag kan erhålla vid användande av e-tjänsten. Vi inleder detta kapitel med att besvara de tre delfrågorna, som sedan leder fram till slutsatser av studiens huvudsakliga problemfråga.

- Varför väljer vissa privata aktiebolag att använda Bolagsverkets e-tjänst för att skicka in elektroniska årsredovisningar?

Bolagsverket och XBRL Sweden har marknadsfört och spridit information om e-tjänsten i nischad media riktad mot revisionsbranschen, vilket vår undersökning har bekräftat att de bör fortsätta med eftersom det har visat sig vara ett effektivt tillvägagångssätt. I och med vår studie får Bolagsverket och XBRL Sweden bekräftelse på att revisorer och redovisningskonsulter inte enbart är en effektiv kommunikationskanal för att sprida information om e-tjänsten, utan även för att övertyga användarna om att tillämpa tjänsten. De personliga kanalerna är med andra ord en av de främsta anledningarna till att vissa bolag har valt att tillämpa Bolagsverkets e-tjänst. Detta är något som Bolagsverket och XBRL Sweden möjligtvis inte varit medvetna om, eftersom de uppger revisorer som ett stort hinder för e-tjänstens diffusion. Bolagsverket och XBRL Sweden borde även tydligt lyfta fram e-tjänstens fördelar gentemot det traditionella pappersformatet, eftersom majoriteten av bolagen valt att tillämpa tjänsten just på grund av dess relativa fördelar. Utifrån vår undersökning kan därmed slutsatser dras att de som använder Bolagsverkets e-tjänst gör det eftersom de har uppmärksammat relativa fördelar samt fått råd från revisor eller någon annan i omgivningen.

- Varför väljer vissa privata aktiebolag att inte använda Bolagsverkets e-tjänst för att skicka in elektroniska årsredovisningar?

En förutsättning för att de privata aktiebolagen ska kunna adoptera Bolagsverkets e-tjänst är att de faktiskt känner till dess existens. Enligt Bolagsverket är kännedomen hos bolagen stor, vilket dock inte är helt överrensstämmande med vår undersökning eftersom 41 procent inte kände till e-tjänsten. I och med vår undersökning får Bolagsverket och XBRL Sweden bekräftelse på att många privata aktiebolag inte använder e-tjänsten eftersom de inte upplever något behov av den. Det beror till stor del på att bolagen delegerar ut arbetet med årsredovisningen till externa parter som revisorer och redovisningskonsulter. Vissa bolag i vår undersökning har angett att de skulle kunna tänka sig att använda e-tjänsten vid en slopad revisionsplikt. Fram till dess, är det därmed först och främst revisorer och redovisningskonsulter som måste övertygas om e-tjänstens kapacitet för att diffusionen av tjänsten ska kunna öka. Förutom bristen av upplevt behov utgör det låga utbudet av bokslutsprogram och signering med e-legitimation ett stort hinder för e-tjänstens spridning, vilket även Bolagsverket och XBRL Sweden är medvetna om. Ett alternativ till signering med e-legitimation är avskriftsinlämning, som XBRL Sweden menar skulle kunna öka antalet

användare. De framkomna resultaten i vår undersökning tyder dock på att de privata aktiebolagen inte känner till detta alternativa tillvägagångssätt, eller inte uppfattar det som ett bra alternativ eftersom de fortfarande anger signering med e-legitimation som ett stort problem.

- Vilka konkreta för- och nackdelar har de privata aktiebolag som tillämpat e-tjänsten upplevt som en följd av att skicka in elektroniska årsredovisningar?

De största fördelarna som framkommit är tids- och kostnadsbesparingar, att styrelsen inte fysiskt behöver vara på plats för att signera årsredovisningen samt snabbare godkännande och publicering av årsredovisningen. Det går därmed att dra slutsatsen att teorins beskrivning av fördelarna med e-tjänsten visar sig stämma in på verkligheten. Med detta som bakgrund har vi kunnat bekräfta att just dessa fördelar är det som motiverar bolagen att använda sig utav e-tjänsten. Nackdelar som framkommit i vår studie är framförallt signering med e-legitimation, få bokslutsprogram som stödjer XBRL-formatet, höga krav på uppställning och form samt problem med e-legitimation på MAC-datorer. Utifrån vår studie kan vi även dra slutsatsen att dessa nackdelar är anledning till att bolagen inte använder e-tjänsten.

- Vilka är de bakomliggande faktorerna som påverkar och kommer att påverka diffusionen av Bolagsverkets e-tjänst för elektroniska årsredovisningar i XBRL-format?

En av de faktorer som leder till en ökad diffusion av Bolagsverkets e-tjänst är de privata aktiebolagens personliga kanaler, det vill säga deras revisorer eller andra personer i deras omgivning. Dessa kanaler både sprider information och övertygelse om att tillämpa tjänsten. Dessutom utgör e-tjänstens relativa fördelar en stor diffusionsfaktor till ett ökat användande, då de bolag som tillämpar tjänsten upplever den som ett bättre alternativ än det traditionella pappersformatet. E-tjänstens relativa fördelar innebär bland annat tids- och kostnadsbesparingar samt snabbare godkännande och publicering av årsredovisningen.

En av de fördröjningsfaktorer som hindrar diffusionen av Bolagsverkets e-tjänst är att många av de privata aktiebolagen inte tycks känna till tjänstens existens. Eftersom de privata aktiebolagen ofta delegerar ut arbetet med årsredovisningen till externa parter, upplever de inget behov av e-tjänsten, vilket utgör en av de främsta faktorerna till den långsamma diffusionsprocessen. E-tjänstens diffusion påverkas även av tjänstens komplexitet, då bland annat det låga utbudet av bokslutsprogram och signering med e-legitimation utgör ett stort hinder. Inför ett framtida användande av e-tjänsten är slutsatsen att det kommer att krävas fler bokslutsprogram, eventuellt en slopad revisionsplikt samt initiativtagare som kan samarbeta med varandra för att komma ut ur vänteläget som e-tjänsten befinner sig i.

Sammanfattningsvis kan Bolagsverket och XBRL Sweden använda sig utav resultatet från vår studie i det fortsatta främjandet av e-tjänsten i Sverige. I och med studien får de viss bekräftelse på både tidigare kända och nyframkomna faktorer som påverkar varför vissa bolag använder e-tjänsten medan andra valt att avstå. De får även viss konfirmation på vilka för-

och nackdelar de privata aktiebolagen förknippar med e-tjänsten samt hur bolagen ser på ett framtida användande. Utifrån detta får Bolagsverket och XBRL Sweden en tydlig bild över hur diffusionen av e-tjänsten ser ut i dagsläget och vad som kommer att krävas för ett ökat användande i framtiden.

## **6.1 Vidare studier**

I studien har de medverkande bolagen som använder sig utav Bolagsverkets e-tjänst varit privata aktiebolag med ett fåtal anställda och låg omsättning, vilket framkommer i bilaga 5. För vidare studier är därmed ett förslag att undersöka varför inte de stora bolagen använder sig av Bolagsverkets e-tjänst för elektroniska årsredovisningar.

Utifrån respondenternas svar har kunnat konstateras att myndigheter och svenska institutioner har en negativ inställning gentemot XBRL, vilket kan vara en bidragande orsak till en långsam spridningsprocess. Detta öppnar upp för ett ämnesval som handlar om varför myndigheterna har en negativ inställning mot ett så positivt framställt ämne som XBRL.

I studien har även framkommit att vissa revisorer inte uppmuntrar sina klienter att använda sig utav e-tjänsten. Ett intressant ämnesområde vore därmed att undersöka vad detta kan bero på.

Slutligen är ett förslag till vidare studier att göra en undersökning som bygger på att utveckla nya strategier för Bolagsverket och XBRL Sweden, till hjälp för deras främjande av Bolagsverkets e-tjänst för elektroniska årsredovisningar.

## LITTERATURFÖRTECKNING

---

- Arbnor, I. Bjerke, B. (1994). *Företagsekonomisk metodlära*. Lund: Studentlitteratur.
- Ashley, S. R. (2009). Innovations diffusion: Implications for evaluation. *New Directions for Evaluation*, 2009 (124), 35-45.
- Björklund, M. Paulsson, U. (2003). *Seminarieboken – att skriva, presentera och opponera*. Lund: Studentlitteratur.
- Bolagsverket, a. (i.d). *Lämna in årsredovisning som avskrift*. Hämtad 2010-05-11 från Bolagsverket:  
<http://www.bolagsverket.se/arsredovisningar/e-rakenskap/avskrift/index.html>
- Bolagsverket, b. (i.d). *Om Bolagsverket*. Hämtad 2010-05-18 från Bolagsverket:  
[http://bolagsverket.se/om\\_bolagsverket/](http://bolagsverket.se/om_bolagsverket/)
- Bolagsverket. (2007). *Vi gör livet enklare för dig som är företagare*. Hämtad från 2010-05-18 från Bolagsverket:  
<http://www.bolagsverket.se/arsredovisningar/e-rakenskap/dokument/illustration.pdf>
- Brunsson, N. & Jacobsson, B. (1998). *Standardisering*. Stockholm: Nerenius och Santéus förlag.
- Christensen, L., Engdahl, N., Gräas, C. & Haglund, L. (2001). *Marknadsundersökning - en handbok*. Lund: Studentlitteratur.
- eReport (i.d). *Vision*. Hämtad 2010-05-18 från eReport: <http://www.ereport.se/12670.htm>
- FAR info. (2004). FAR, SRS och SRF bildar XBRL Sweden. *FAR info nr. 3*.
- FAR SRS. (i.d). *Branschorganisationen för revisorer och rådgivare*. Hämtad 2010-03-08 från FAR SRS: <http://www.farsrs.se>
- Hemström, C. (2007). *Bolagens rättsliga ställning. Om enkla bolag, handelsbolag, kommanditbolag och aktiebolag*. Stockholm: Norstedts Juridik AB.
- Hoffman, C. Watson Apneseth, L. (2010). *XBRL for dummies*. Indianapolis, Indiana: Wiley Publishing Inc.
- Holme, I. M. & Solvang, B. K. (1997). *Forskningsmetodik*. Polen: Studentlitteratur.

- KPMG. (2008). *A primer on XBRL, the extensible business reporting language*. Hämtad 2010-02-28 från KPMG: [http://www.kpmg.com/Global/en/WhatWeDo/Special-Interests/XBRL/Documents/19303NSS\\_XBRL\\_Factsheet.pdf](http://www.kpmg.com/Global/en/WhatWeDo/Special-Interests/XBRL/Documents/19303NSS_XBRL_Factsheet.pdf)
- Lagerström, B. (2000). Finansiell rapportering via internet: nytt dataspråk med nya möjligheter. *Balans nr 8-9*.
- Marton, J., Falkman, P., Lumsden, M., Pettersson, A-K. & Rimmel, G. (2008). *IFRS – i teori och praktik*. Stockholm: Bonnier Utbildning.
- McBurney, D.H, White, T.L. (2007). *Research Methods*. Belmont, CA: Thomson Wadsworth.
- Pollack, K. S. & Papiernik, J. C. (2001) XBRL: a new common language for business information reporting. *Ohio CPA Journal*, 60 (1), 38-41.
- Precht, E. (2004a) XBRL sparar pengar och ökar säkerheten. *Balans nr 12*.
- Precht, E. (2004b) XBRL lanseras i Europa. *Balans nr 12*.
- Precht, E. (2007) Snart finns e-tjänst för alla bolagsformer. *Balans nr 6-7*.
- Pålsson, A. (1999). *Elektronisk handel i lantbruket. En innovationsspridningsteoretisk analys*. Hämtad 2010-04-10 från Uppsala: SLU, Institutionen för ekonomi: [http://ex-epsilon.slu.se:8080/archive/00000487/01/P%C3%A5lsson,\\_Arvid.pdf](http://ex-epsilon.slu.se:8080/archive/00000487/01/P%C3%A5lsson,_Arvid.pdf)
- Rogers, E.M. (1995). *Diffusion of innovations*. New York: A Division of Simon & Schuster.
- Rogers, E.M. (2002). Diffusion of preventive innovations. *Addictive Behaviors*, 27 (6), 989-993.
- Rydberg, B. & Thorling, P. (2009) XBRL – hur fungerar det egentligen? *Balans nr 3*.
- Rydberg, R. Thilstedt, J. (2010) Nya utmaningar med revision i XBRL. *Balans nr 2*.
- Rydén, L. (1996). *Introduktion till standard*. Stockholm: SIS Förlag.
- SCB. (2008). *Urval – från teori till praktik*. Hämtad 2010-04-23 från Statistiska Centralbyrån: [http://www.scb.se/statistik/\\_publikationer/OV9999\\_2007A01\\_BR\\_X99BR0801.pdf](http://www.scb.se/statistik/_publikationer/OV9999_2007A01_BR_X99BR0801.pdf)
- Sevcik,P. (2004). Innovation diffusion. *Business Communications Review*, 34 (9), 8.
- SIE. (i.d). *SIE och "Det verifikationslösa kontoret"*. Hämtad 2010-05-12 från: <http://sie.se/>



- Software AG. (2002). *XBRL - Understanding the XML standard for Business Reporting and Finance*. Hämtad 2010-03-10 från Software AG:  
<http://www.xbrl.org/Business/General/SoftwareAGCaseForXBRL.pdf>
- SRF. (i.d). *Sveriges redovisningskonsulters förbund*. Hämtad 2010-03-08 från SRF:  
<http://www.srfkonsult.se>
- Straub, E.T. (2009) Understanding technology adoption: Theory and future directions for informal learning. *Review of Educational Research*, 79 (2), 625-649.
- Survey Monkey. (2009). *Allt du vill veta, men är rädd för att fråga om*. Hämtad 2010-06-04 från: <http://sv.surveymonkey.com/AboutUs.aspx>
- Webbprogrammering (i.d) *Webbprogrammering*. Hämtad 2010-03-26 från:  
[http://webbprogrammering.se/dictionary\\_int.php](http://webbprogrammering.se/dictionary_int.php)
- Willis, M., Tesnière, B. & Jones, A. (2002). *Corporate Communications for the 21<sup>st</sup> century*. Hämtad 2010-03-02 från PricewaterhouseCoopers:  
<http://www.xbrl.org/Business/General/PwC-Corp-Comms-21st-Century-2002-10.pdf>
- XBRL International, a (n.d). *About the organisation*. Hämtad 2010-02-28 från XBRL International: <http://www.xbrl.org/AboutTheOrganisation/>
- XBRL International, b (n.d) *Benefits and Beneficiaries*. Hämtad 2010-02-26 från XBRL International: <http://www.xbrl.org/BenefitsAndUses/>
- XBRL International, c (n.d.). *Frequently Asked Questions*. Hämtat 2010-03-26 från XBRL International: <http://www.xbrl.org/faq.aspx>
- XBRL Sweden, a (i.d) *Bokslutsprogram med XBRL – stöd* Hämtad 2010- 05-26 från XBRL Sweden: <http://www.xbrl.se/47417.htm>
- XBRL Sweden, b (i.d). *Välkommen till XBRL Sweden*. Hämtad 2010-03-02 från XBRL Sweden: <http://www.xbrl.se/13481.htm>
- ÅF Infraplan (2008) *Potentiell samhällsnytta med XBRL anpassad årsredovisning för svenska aktiebolag*. Hämtad den 2010-03-10 från Bolagsverket:  
[http://www.bolagsverket.se/om\\_bolagsverket/rapporter/2008/studie\\_xbrl.pdf](http://www.bolagsverket.se/om_bolagsverket/rapporter/2008/studie_xbrl.pdf)
- Ålund, H. (2009) Stort intresse för att lämna årsredovisning elektroniskt, *Balans nr 4*.
- Östberg, J. (2008). *Finansiell rapportering i XBRL*. Hämtad 2010-03-03 från:  
<http://www.xml.se/xbrl/index.html>

## BILAGA 1 - Storleksguide över bolag som använder eller som har använt e-tjänsten

I bilagan presenteras en lista över alla de privata aktiebolag i Sverige som har eller har använt Bolagsverkets e-tjänst för elektroniska årsredovisningar. Namnen på bolagen har erhållits via e-post från Lars Rydell på Bolagsverket. Informationen över bolagens omsättning och antal anställda har hämtats från hemsidorna <http://www.allabolag.se> och <http://www.ratsit.se>.

Privat aktiebolag	År	Antal anställda	Omsättning
Aktiebolaget Jenner & Son	2009	2	3 911 TKR
Aktieguiden Svenska AB	2009	1	371 TKR
AM Svinproduktion AB	2008	1	12 218 TKR
AMAB SECURITY AB	2009	3	4 074 TKR
Amatorius AB	2008	0	35 TKR
Andrésen Finans AB	2009	0	686 TKR
Arjeplogs Cementgjuteri Aktiebolag	2009	5	6 532 TKR
Berguven Aero i Dalarna AB	2009	1	1 455 TKR
Brace AB	2007	0	540 TKR
Braisner Holding AB	2008	0	0 TKR
Bröderna Bolander Aktiebolag	2009	2	210 TKR
BUMBLEBEE Förvaltning AB	2006	0	0 TKR
Business Information Providers Sverige	2009	3	4 147 TKR
Capella Nova AB	2009	1	627 TKR
Castrix Holding AB	2008	0	130 TKR
Castrix Konsult AB	2008	9	8 550 TKR
Christer Multan Consulting AB	2008	1	407 TKR
Christina Ljungvall Skriv & Språk AB	2009	2	1 157 TKR
Classic Garden AB	2009	1	6 170 TKR
Computer & Com System CCS Hold	2009	0	0
Computer & Com System Manageme	2009	1	17 794 TKR
Contender Sweden Aktiebolag	2008	0	123 TKR
Cuben Finans AB	2008	0	12 TKR
Dala Helsing Sports & Profile AB	2009	1	412 TKR
Dala Ögonkontakt AB	2009	0	0
Ekens assistansservice AB	2008	0	0 TKR
Ekonomigruppen Rybom & Co AB	2009	1	337 TKR
Ekonomikonsult CLW AB	2009	2	1 196 TKR
ELLKÅ Rationalisering Aktiebolag	2009	1	219 TKR
eReport Sweden AB	2008	1	270 TKR
EuroJust AB	2009	1	979 TKR
Fastighetsläraren i Stockholm AB	2008	0	4 208 TKR
FeAl Aktiebolag	2009	23	31 577 TKR

Fingerörten Fastighets AB	2009	0	0
HMA cude Aktiebolag	2009	2	732 TKR
Implementeringssystem i Sundsvall AB	2009	0	0
Innovate It. Gothenburg. AB	2007	2	4 820 TKR
InternetFokus i Sverige AB	2009	1	695 TKR
Investarium AB	-		
JFK Trading i Stockholm AB	-		
JSM Trader AB	2009	0	37 801 TKR
Kahls Kafferi AB	2008	1	0
Kurdistan Development Agency AB	2007	0	113 TKR
Källvikens Optik AB	2009	0	0
Lekebergs Kommunfastigheter AB	-		
LevelKey Consulting AB	2009	2	3 796 TKR
Loan Partner Scandinavia AB	2008	0	186 TKR
Länsmäklaren i Kristianstad AB	2008	3	1 947 TKR
Löglä Motors AB	2009	0	0
Medviso AB	2009	2	932 TKR
Melandsö Utvecklings AB	2006	0	0
Miwa Automotive AB	-		
Museumrestaurangen i Linköping AB	-		
Navcite Consulting AB	2009	4	4 651 TKR
Notisum AB	2009	2	4 500 TKR
Nyfiken Jag AB	2007	0	0
Pegea Invest AB	2009	0	0
Per Renlund i Norr AB	2008	1	427 TKR
Personaltjänster Stefan Rybom AB	2009	1	523 TKR
Plendo Sweden AB	2008	0	0
Plåtslagarna Degerfors AB	2008	4	1 564 TKR
Pontarius AB	2008	2	2 827 TKR
Pontarius Aviation & Airports AB	2008	0	0
Pontarius Group AB	2008	3	1 722 TKR
Power Technology Partner Västerås AB	2009	1	0 TKR
RedoScen Aktiebolag	2009	1	581 TKR
Scan-Agent Aktiebolag	2009	0	1 TKR
SIT Fastighet AB	2009	0	0
Starta Eget Boxen 10081 AB	Likviderat	-	-
Starta Eget Boxen 11374 AB	Likviderat	-	-
Starta Eget Boxen 12200 AB	Likviderat	-	-
Starta Eget Boxen 5221 AB	Likviderat	-	-
Starta Eget Boxen 6501 AB	Likviderat	-	-
Starta Eget Boxen 6868 AB	Likviderat	-	-
Starta Eget Boxen 8702 AB	Likviderat	-	-

Starta Eget Boxen 9756 AB	Likviderat	-	-
Svante Reuter Fastigheter AB	2009	0	157 TKR
Tjänstestaden AB	2008	0	14 TKR
TradeTech Consulting Scandinavia AB	2008	28	32 667 TKR
TradeTech Group Scandinavia AB	2008	0	3 634 TKR
True Competence Scandinavia AB	2008	0	0 TKR
Trycksaksbyrån i Sörmland AB	2009	3	2 124 TKR
XBRL Sweden Aktiefbolag	2009	0	307 TKR

## BILAGA 2 - Enkätfrågor

### Bolagsverkets e-tjänst för elektroniska årsredovisningar i XBRL- format

1. Kände Ni innan utskicket av denna enkät till Bolagsverkets e-tjänst för elektroniska årsredovisningar?

Ja

Nej (Om Nej, gå till fråga 10)

En förutsättning för att Bolagsverkets e-tjänst för elektroniska årsredovisningar i XBRL – format ska kunna standardiseras, och få en stor användarkrets är att de privata aktiebolagen faktiskt känner till denna möjlighet. Om kännedomen är låg skulle detta kunna förklara varför det ännu är så få bolag som använder e-tjänsten. De bolag som inte kände till e-tjänstens existens dirigerades till fråga 10 eftersom frågorna där emellan inte berör dessa bolag.

2. På vilket sätt fick Ni kännedom om tjänsten?

- Media
- Bolagsverkets hemsida
- Er revisor
- Andra personer eller företag i Er omgivning
- Annat \_\_\_\_\_

Enligt diffusionsteorin kan val av kommunikationskanaler påverka spridningen av en innovation. Media anses vara ett snabbt och effektivt sätt för att sprida information om en innovation, medan personliga kanaler anses vara mer effektiva för att övertyga om adoption av en innovation. (Rogers, 1995) Därför ville vi undersöka vilka kommunikationskanaler som har använts, och vilken/vilka som har varit mest effektiva. De personliga kanalerna representeras av revisorer eller andra personer/företag i bolagens omgivning. Kategorin media är i sig ett eget svarsalternativ, men hit räknar vi även alternativet ”Bolagsverkets hemsida”. För att inte gå miste om eventuella kommunikationskanaler inkluderade vi även en öppen fråga.

3. Använder Ni eller har Ni tidigare använt er av Bolagsverkets e-tjänst för elektroniska årsredovisningar?

Ja

Nej (Om Nej, gå till fråga 9)

Denna fråga var tänkt att undersöka hur många bolag i vår undersökning som använder eller har använt sig av e-tjänsten. Dessutom syftar frågan till att dirigera de bolag som inte har använt tjänsten vidare till de frågor som berör dessa bolag.

4. Var det ett individuellt eller kollektivt beslut att tillämpa Bolagsverket e-tjänst för elektroniska årsredovisningar?
- Individuellt (enskild persons beslut, till exempel VD)
  - Kollektivt (gemensamt beslut, till exempel hela styrelsens)

Redan i ett tidigt skede i denna studie fick vi kännedom om att majoriteten av de privata aktiebolagen som använder eller har använt e-tjänsten är relativt små till storleken. Därför ville vi undersöka om bolagens storlek i sig kunde vara en förklaring till e-tjänstens spridning. De små bolagen drivs i många fall endast av en eller väldigt få personer, vilket vi tror kan förklara varför det än så länge är dessa bolag som använder e-tjänsten. Denna utgångspunkt baserar vi utifrån diffusionsteorin, som menar att ett individuellt beslut att adoptera en innovation oftast leder till en snabbare adoption än om beslutet måste fattas kollektivt (Rogers, 1995).

5. Vilken/vilka var skälen till att Ni började tillämpa e-tjänsten?
- Uppfattade tjänsten som ett bättre alternativ jämfört med traditionella pappersformatet
  - Observerat konkreta fördelar hos andra bolag som använt tjänsten
  - Råd från Er revisor
  - Råd från andra personer i Er närhet
  - Massmedias positiva framställning av tjänsten
  - Annat \_\_\_\_\_

För att kunna besvara vår frågeställning om varför vissa privata aktiebolag väljer att skicka in elektroniska årsredovisningar, ville vi undersöka vad som fick dessa bolag att tillämpa Bolagsverkets e-tjänst. Det första alternativet grundar sig på en innovations relativa fördelar, det vill säga att innovationen uppfattas ha signifikanta fördelar gentemot andra alternativ. Om en innovation uppfattas ha relativa fördelar är chansen för adoption större. Alternativ två baseras på en innovations observerbarhet, vilket innebär att innovationens fördelar är synliga för andra. När en innovations fördelar exponeras för andra ökar chansen för fler adoptioner. (Ashley, 2009) Alternativ tre och fyra utgår från personliga kommunikationskanaler, som enligt diffusionsteorin anses vara ett effektivt sätt att övertyga individer om att adoptera en innovation (Rogers, 1995). Alternativ fem anses enligt diffusionsteorin vara ett mindre effektivt sätt att övertyga om innovationer på (Rogers, 1995), men vi valde att även inkludera denna för att undersöka om teorin och vårt resultat skulle vara överrensstämmande. Slutligen har även en öppen fråga inkluderats för att inte gå miste om eventuella andra skäl att tillämpa e-tjänsten.

6. Har Ni upplevt någon eller några av dessa fördelar vid tillämpningen av tjänsten?

- Tidsbesparingar
- Kostnadsbesparingar
- Färre antal inmatningsfel i årsredovisningen
- Lägre förseningsavgifter på grund av färre antal fel i årsredovisningen
- Mer tid för analysarbete
- Mer lättillgänglig information för Era intressenter
- Snabbare godkännande och publicering av årsredovisningen
- Annat \_\_\_\_\_

För att kunna besvara vår frågeställning om de privata aktiebolagen som använder eller har använt e-tjänsten har upplevt några fördelar med tjänsten, valde vi att ta med denna enkätfråga. Samtliga svarsalternativ är tagna ur vår teoretiska referensram. Vi använde oss även av ett öppet svarsalternativ för att inte gå miste om eventuella andra fördelar som bolagen har upplevt.

7. Har Ni upplevt några nackdelar vid tillämpningen av Bolagsverkets e-tjänst för elektroniska årsredovisningar?

Nej

Ja

Om ja, vilka? \_\_\_\_\_

Eftersom vi valde att undersöka om de privata aktiebolag som använder eller har använt e-tjänsten har upplevt några fördelar, ville vi även undersöka om de har upplevt några nackdelar med tjänsten. Denna fråga utgår inte från vår teoretiska referensram eftersom vi inte har kunnat finna någon tidigare litteratur som behandlar nackdelar med e-tjänsten.

8. Skulle Ni rekommendera andra privata aktiebolag att använda Bolagsverkets e-tjänst för elektroniska årsredovisningar?

Ja

Nej

Ange motivering \_\_\_\_\_

Slut på enkäten för Er som använder eller har använt Er av Bolagsverkets e-tjänst för elektroniska årsredovisningar.

Eftersom vi i denna studie ville undersöka spridningen av Bolagsverkets e-tjänst valde vi att även inkludera e-tjänstens framtidsutsikter. Genom att undersöka hur stor del av de privata aktiebolagen som rekommenderar andra bolag att tillämpa e-tjänsten och varför, hoppades vi

kunna ge en bild över hur spridningen kommer se ut i framtiden. Denna fråga var den sista frågan för de privata aktiebolag som använder eller har använt e-tjänsten att besvara.

9. Varför har Ni valt att inte använda er av Bolagsverkets e-tjänst för elektroniska årsredovisningar?
- Upplever inget behov av tjänsten
  - Tekniskt komplicerat
  - Avvaktar tills fler väljer att använda tjänsten
  - Annat \_\_\_\_\_

Denna fråga syftade till att besvara vår frågeställning om varför vissa privata aktiebolag med kännedom om e-tjänsten väljer att inte tillämpa tjänsten. Frågan riktade sig till de bolag som känner till e-tjänsten men ändå har valt att inte tillämpa den. Det första alternativet baseras på Brunsson och Jacobssons (1998) teori om att en ny standard inte kommer få någon genomslagskraft så länge de tilltänka mottagarna inte anser att det ligger i deras intresse att följa standarden. Dessutom kan mottagarnas eventuella brist på upplevt behov av e-tjänsten kopplas till diffusionsteorin och en innovations kompatibilitet, det vill säga om innovationen uppfattas som konsekvent med nuvarande behov. Det andra alternativet har sin utgångspunkt i en innovations komplexitet, det vill säga om en innovation uppfattas som svår att förstå och implementera (Ashley, 2009). Alternativ tre baseras på diffusionsteorins uppfattning om att antalet användare av en innovation alltid är väldigt lågt inledningsvis, men ökar med tiden när fler och fler adopterat innovationen (Rogers, 1995). Slutligen inkluderades även här ett öppet svarsalternativ för att inte gå miste om eventuella andra skäl att inte tillämpa e-tjänsten.

10. Kan Ni efter denna enkätundersökning överväga att i framtiden använda Er av Bolagsverkets e-tjänst för elektroniska årsredovisningar?
- Ja  
Nej  
Kanske  
Ange motivering: \_\_\_\_\_

Denna fråga riktade sig till de bolag som inte använder Bolagsverkets e-tjänst för elektroniska årsredovisningar. Vissa av dessa bolag hade innan enkätundersökningen inte kännedom om e-tjänstens existens, men i vårt utskick av enkätundersökningen gav vi en kort beskrivning av vad Bolagsverkets e-tjänst är för något. Anledningen till det och denna fråga var att kunna undersöka om de privata aktiebolag som inte använder e-tjänsten kan tänka sig att tillämpa den i framtiden.



## BILAGA 3 - Intervjufrågor, Bolagsverket

1. *När Ni introducerade tjänsten 2006, trodde Ni att fler eller färre företag skulle använda tjänsten än vad det är nu år 2010?*

Denna fråga syftar till att undersöka e-tjänstens rate of adoption, det vill säga den hastighet som innovationen adopteras av användarna (Rogers, 1995). Genom att undersöka vilka mål som var uppsatta och vilka som har infriats, kan en tydligare bild av e-tjänstens spridning presenteras.

2. *Vad tror Du har påverkat att det är ganska så få företag som använder e-tjänsten idag?*

Detta är en generell fråga som syftar till att förklara e-tjänstens spridning där samtliga påverkande faktorer som omnämns inom diffusionsteorin inkluderas. Dessa faktorer är innovationer, kommunikationskanaler, sociala system och tid. (Rogers, 1995)

3. *Vad anser du kommer att krävas innan e-tjänsten får ett större genombrott i Sverige?*

Även detta är en generell fråga som innefattar samtliga påverkansfaktorer i diffusionsteorin, och kan ses som en följdfråga till föregående fråga.

4. *Hur kommer e-tjänsten att se ut i framtiden? Kommer några förändringar ske?*

För att kunna konstatera om e-tjänstens spridning kommer kunna öka framöver, ville vi undersöka om det kommer ske några förändringar kring tjänsten. Dessa förändringar berör först och främst innovationens fem attribut; relativa fördelar, kompatibilitet, komplexitet, testbarhet och observerbarhet (Ashley, 2009).

5. *Hur har Ni marknadsfört e-tjänsten? Anser Du att marknadsföringen har varit tillräcklig?*

Enligt Brunsson och Jacobsson (1998) krävs det oftast aktiv marknadsföring för att få användare att tillämpa en ny standard. Därför ville vi undersöka om marknadsföringen varit tillräcklig eller inte, vilket skulle kunna förklara den långsamma spridningen.

6. *Har e-tjänsten uppmärksammats mycket i massmedia? Har den uppmärksammats tillräckligt mycket?*

Enligt diffusionsteorin är massmedia det mest effektiva sättet för att sprida information om en innovation (Rogers, 1995). Utifrån detta ville vi undersöka om e-tjänsten förekommit mycket i massmedia eller inte, vilket skulle kunna vara en förklaring till det låga användandet.

7. *Vilket sätt anser Du är det mest effektiva sättet att sprida kännedom om tjänsten?*

Som ovan nämnts anses massmedia enligt diffusionsteorin vara det mest effektiva sättet att sprida information om en innovation på (Rogers, 1995). I vår undersökning har det dock framkommit att de personliga kanalerna som till exempel bolagens revisorer varit en framgångsrik kommunikationskanal när det gäller att sprida

information. Utifrån detta ville vi undersöka om Bolagsverket var medvetna om denna kommunikationskanals effektivitet, och om detta varit ett medvetet angreppssätt att sprida informationen på.

8. *I vår undersökning har det framkommit att flertalet bolag är skeptiska mot signering med e-legitimation. Har Ni några planer på att utveckla alternativa former för signering av årsredovisningen?*

Denna fråga syftar till att dels undersöka om Bolagsverket var medvetna om bolagens skeptiska inställning till signering med e-legitimation samt om det fanns några planer på att genomföra förändringar kring detta, vilket skulle kunna öka spridningen av e-tjänsten.

9. *I undersökningen framkom att det finns få bokföringsprogram som kan skapa dokument i XBRL – format. Kommer utbudet att utökas?*

Ett stort hinder till e-tjänstens spridning har visat sig vara det låga utbudet av bokslutsprogram som stödjer XBRL – formatet, vilket ökar graden av komplexitet (Ashley, 2009). Genom att undersöka om utbudet kommer att öka eller inte, kan det fastställas om det kommer leda till en ökad spridning.

10. *Vissa av bolagen har angett att de inte ser något behov med tjänsten eftersom de överlämnar arbetet med årsredovisningen till externa parter som revisorer. Tror Du att en slopad revisionsplikt för små aktiebolag skulle öka antalet användare av tjänsten?*

Frågan syftar till att konstatera om e-tjänstens grad av kompatibilitet (Ashley, 2009) skulle kunna öka om revisionsplikten slopas. Om graden av kompatibilitet skulle öka, skulle även e-tjänstens spridning öka.

11. *En av de svarande i vår undersökning menar att e-legitimationen inte fungerar på MAC datorer, eller att det åtminstone är mycket komplicerat. Har Ni haft mycket problem kring detta?*

Denna fråga utgår från e-tjänstens komplexitet, vilket innebär till vilken grad tjänsten uppfattas som svår att förstå och implementera (Ashley, 2009). Om det inte går att tillämpa tjänsten eller om det är komplicerat, kan det i hög grad förklara den långsamma spridningen.

12. *Anser Du att tjänsten i framtiden bör bli obligatorisk att tillämpa? Varför/varför inte?*

En standard är en frivillig regel att följa, medan ett direktiv är tvingande regler. En standard kan göras tvingande genom att i ett direktiv införa hänvisningar till en standard som måste följas (Brunsson och Jacobsson, 1998). Bolagsverkets e-tjänst som baseras på standarden XBRL framställs ofta som mycket fördelaktig för både bolagen och andra intressenter. Därför ville vi undersöka om det finns motiv till att införa ett obligatoriskt användande, och i sådant fall inom vilken tidsrymd detta bör genomföras.

*13. Har Ni några konkreta planer på hur ni ska öka användandet av Er e-tjänst?*

Denna fråga syftar till att undersöka om några konkreta planer finns som skulle kunna öka spridningen av e-tjänstens användande. Vi tänker då först och främst på förändringar kring innovationens fem attribut; relativa fördelar, kompatibilitet, komplexitet, testbarhet och observerbarhet (Ashley, 2009).

## BILAGA 4 - Intervjufrågor, eReport

1. *Vilka anser Du är de största fördelarna med e-tjänsten?*

Frågan syftar till att bekräfta vilka som är e-tjänstens relativa fördelar, det vill säga signifikanta fördelar gentemot det traditionella pappersformatet (Ashley, 2009).

2. *Anser Du att det finns några nackdelar med e-tjänsten i dagsläget?*

Frågan syftar främst till att undersöka e-tjänstens komplexitet, det vill säga om det finns några nackdelar med tjänsten som gör den svår att förstå och implementera (Ashley, 2009).

3. *Vad tror du har påverkat att det är ganska så få företag som använder Bolagsverkets e-tjänst idag?*

Detta är en generell fråga som syftar till att förklara e-tjänstens spridning där samtliga påverkande faktorer som omnämns inom diffusionsteorin inkluderas. Dessa faktorer är innovationer, kommunikationskanaler, sociala system och tid. (Rogers, 1995)

4. *Anser Du att e-tjänsten skulle kunna förbättras på något sätt? I sådant fall hur?*

Frågan syftar till att undersöka om e-tjänstens attribut (relativa fördelar, kompatibilitet, komplexitet, testbarhet, observerbarhet) skulle kunna förbättras för att öka spridningen (Ashley, 2009).

5. *Vad anser du kommer att krävas innan e-tjänsten får ett större genombrott i Sverige?*

Detta är en generell fråga som innefattar samtliga påverkansfaktorer i diffusionsteorin, det vill säga innovationer, kommunikationskanaler, sociala system och tid (Rogers, 1995).

6. *I vår undersökning har det framkommit att flertalet bolag är skeptiska mot signering med e-legitimation. Vad är din åsikt kring signering med e-legitimation?*

Signering med e-legitimation ökar e-tjänstens komplexitet, vilket minskar chansen för adoption (Ashley, 2009). Därför ville vi undersöka om Berglöf instämde i bolagens åsikter och även om han hade förslag på hur detta tillvägagångssätt skulle kunna förbättras för att öka spridningen.

7. *En av de svarande i vår undersökning menar att e-legitimationen inte fungerar på MAC datorer, eller att det åtminstone är mycket komplicerat. Är detta något Du har kunskap om?*

Denna fråga utgår från e-tjänstens komplexitet, vilket innebär till vilken grad tjänsten uppfattas som svår att förstå och implementera (Ashley, 2009). Om det inte går att tillämpa tjänsten eller om det är komplicerat, kan det i hög grad förklara den långsamma spridningen.

8. *Anser du att Bolagsverkets e-tjänst för elektroniska årsredovisningar i XBRL – format bör bli obligatoriskt att använda i framtiden? Varför/varför inte? Inom vilken tidsrymd anser du i sådant fall detta bör genomföras?*

En standard är en frivillig regel att följa, medan ett direktiv är tvingande regler. En standard kan göras tvingande genom att i ett direktiv införa hänvisningar till en standard som måste följas (Brunsson och Jacobsson, 1998). Bolagsverkets e-tjänst som baseras på standarden XBRL framställs ofta som mycket fördelaktig för både bolagen och andra intressenter. Därför ville vi undersöka om det finns motiv till att införa ett obligatoriskt användande, och i sådant fall inom vilken tidsrymd detta bör genomföras.

9. *Anser Du att Bolagsverket och XBRL Sweden kunde ha gjort på något annorlunda sätt för att öka användandet av e-tjänsten?*

Enligt diffusionsteorin kan förändringsagenters arbete med att övertyga användare av en innovation få en stor betydelse för om innovationen kommer att adopteras eller inte (Rogers, 1995). Därför ville vi undersöka om Bolagsverket och XBRL Sweden som utgör förändringsagenter kunde ha gjort någonting annorlunda i deras arbete, som skulle kunnat leda till ett högre antal användare än de som finns idag.

## BILAGA 5 - Intervjufrågor, XBRL Sweden

1. *När Bolagsverket introducerade deras e-tjänst för elektroniska årsredovisningar i XBRL – format år 2006, trodde Ni att fler eller färre företag skulle använda tjänsten än vad det är nu år 2010?*

Denna fråga syftar till att undersöka e-tjänstens rate of adoption, det vill säga den hastighet som innovationen adopteras av användarna (Rogers, 1995). Genom att undersöka vilka mål som var uppsatta och vilka som har infriats, kan en tydligare bild av e-tjänstens spridning presenteras.

2. *Vad tror du har påverkat att det är ganska så få företag som använder Bolagsverkets e-tjänst för elektroniska årsredovisningar idag?*

Detta är en generell fråga som syftar till att förklara e-tjänstens spridning där samtliga påverkande faktorer som omnämns inom diffusionsteorin inkluderas. Dessa faktorer är innovationer, kommunikationskanaler, sociala system och tid. (Rogers, 1995)

3. *Vad anser du kommer att krävas innan Bolagsverkets e-tjänst för elektroniska årsredovisningar får ett större genombrott i Sverige?*

Även detta är en generell fråga som innefattar samtliga påverkansfaktorer i diffusionsteorin, och kan ses som en följdfråga till föregående fråga.

4. *Hur har Ni marknadsfört XBRL i Sverige? Anser Du att marknadsföringen har varit tillräcklig?*

Enligt Brunsson och Jacobsson (1998) krävs det oftast aktiv marknadsföring för att få användare att tillämpa en ny standard. Därför ville vi undersöka om marknadsföringen varit tillräcklig eller inte, vilket skulle kunna förklara den långsamma spridningen.

5. *Har XBRL uppmärksammats i massmedia? Har det i sådant fall uppmärksammats tillräckligt mycket?*

Enligt diffusionsteorin är massmedia det mest effektiva sättet för att sprida information om en innovation (Rogers, 1995). Utifrån detta ville vi undersöka om e-tjänsten förekommit mycket i massmedia eller inte, vilket skulle kunna vara en förklaring till det låga användandet.

6. *Vilket sätt anser Du är det mest effektiva sättet att sprida kännedom om XBRL?*

Som ovan nämnts anses massmedia enligt diffusionsteorin vara det mest effektiva sättet att sprida information om en innovation på (Rogers, 1995). I vår undersökning har det dock framkommit att de personliga kanalerna som till exempel bolagens revisorer varit en framgångsrik kommunikationskanal när det gäller att sprida information. Utifrån detta ville vi undersöka om XBRL Sweden var medvetna om denna kommunikationskanals effektivitet, och om detta varit ett medvetet angreppssätt att sprida informationen på.

7. *I vår undersökning har det framkommit att det finns få bokföringsprogram som kan skapa dokument i XBRL – format. Kommer utbudet att utökas?*

Ett stort hinder till e-tjänstens spridning har visat sig vara det låga utbudet av bokslutsprogram som stödjer XBRL – formatet, eftersom det ökar graden av komplexitet (Ashely, 2009). Genom att undersöka om utbudet kommer att öka eller inte, kan det fastställas om det kommer leda till en ökad spridning.

8. *Vissa av bolagen har angett att de inte ser något behov med tjänsten eftersom de överlämnar arbetet med årsredovisningen till externa parter som revisorer. Tror Du att en slopad revisionsplikt för små aktiebolag skulle öka antalet användare av tjänsten?*

Frågan syftar till att konstatera om e-tjänstens grad av kompatibilitet (Ashley, 2009) skulle kunna öka om revisionsplikten slopas. Om graden av kompatibilitet skulle öka, skulle även e-tjänstens spridning öka.

9. *Anser du att Bolagsverkets e-tjänst för elektroniska årsredovisningar skulle kunna förbättras på något sätt? Om ja, i sådant fall hur?*

Frågan syftar till att undersöka om e-tjänstens attribut (relativa fördelar, kompatibilitet, komplexitet, testbarhet, observerbarhet) skulle kunna förbättras för att öka spridningen (Ashley, 2009).

10. *Anser Du att Bolagsverkets e-tjänst för elektroniska årsredovisningar i framtiden bör bli obligatorisk att tillämpa? Varför/varför inte?*

En standard är en frivillig regel att följa, medan ett direktiv är tvingande regler. En standard kan göras tvingande genom att i ett direktiv införa hänvisningar till en standard som måste följas (Brunsson och Jacobsson, 1998). Bolagsverkets e-tjänst som baseras på standarden XBRL framställs ofta som mycket fördelaktig för både bolagen och andra intressenter. Därför ville vi undersöka om det finns motiv till att införa ett obligatoriskt användande, och i sådant fall inom vilken tidsrymd detta bör genomföras.

11. *Har Ni några konkreta planer på hur Ni ska öka användandet av XBRL - rapportering, och då i synnerhet Bolagsverkets e-tjänst för elektroniska årsredovisningar?*

Denna fråga syftar till att undersöka om några konkreta planer finns som skulle kunna öka spridningen av e-tjänstens användande. Vi tänker då först och främst på förändringar kring innovationens fem attribut; relativa fördelar, kompatibilitet, komplexitet, testbarhet och observerbarhet (Ashley, 2009). Dessutom avses valet av kommunikationskanaler (Rogers, 1995) och om informationsspridningen skulle kunna göras på något annorlunda sätt.